

การศึกษาเอกลักษณ์ตัวละครผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพ: ภาพสะท้อน “คมสันต์ แซ่ลี” ผู้ก่อตั้ง Flash Express ใน “สันติ” ซีรีส์สงคราม สงัด่วน

วันที่รับบทความ: 11 มกราคม 2569 / วันที่แก้ไขบทความ: 27 กรกฎาคม 2569 / วันที่ตอบรับบทความ: 20 สิงหาคม 2569

โชติกา มณีโรจน์ภักดี

วิเชียร ภัทธิพงศ์พันธ์

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเอกลักษณ์ตัวละครผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพ “สันติ” ซีรีส์ สงคราม สงัด่วน ภาพสะท้อน “คมสันต์ แซ่ลี” ผู้ก่อตั้ง Flash Express ด้วยวิธีเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากตัวบทของซีรีส์ทั้งหมด 7 ตอน ที่ออกอากาศอยู่แพลตฟอร์มสตรีมมิ่ง Netflix ฉายในปี 2568 รวมถึงบทสัมภาษณ์ของคมสันต์ แซ่ลี ผ่านทางช่อง CK Cheong ที่เผยแพร่อยู่บน Youtube (2568) หัวข้อสัมภาษณ์ “คมสันต์ แซ่ลี เปิดธุรกิจตัวเองเพราะความแค้น” ภายใต้แนวคิดการวิเคราะห์ตัวละครและแนวคิดคุณลักษณะผู้ประกอบการ รวมถึงการเปรียบเทียบระหว่างภาพแทนในสื่อกับประสบการณ์จริงของผู้ประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า ตัวละครสันติถูกประกอบสร้างให้เป็นภาพผู้ประกอบการ ทั้งในมิติส่วนบุคคลและมิติทางสังคม โดยสะท้อนภูมิหลังที่เผชิญความยากลำบาก ส่งผลให้มีแรงผลักดันภายในสูง และสามารถเผชิญความเสี่ยง ความขัดแย้ง และความไม่แน่นอนของการริเริ่มและบริหารธุรกิจสตาร์ทอัพได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นแล้วตัวละครถูกนำเสนอให้เป็นผู้มีจริยธรรมผ่านการตัดสินใจ การกระทำ และความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งสะท้อนโครงสร้างเชิงจิตวิทยาที่ประกอบด้วยพื้นฐานทางจิตใจ ขณะที่การบริหารจัดการ ตัวละครสันติแสดงบทบาทผู้นำ การเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ สามารถบริหารทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี โครงสร้างองค์กร และวัฒนธรรมการทำงานให้สอดคล้องกับการเติบโตของธุรกิจได้ เมื่อเปรียบเทียบกับคมสันต์ พบว่า ภาพผู้ประกอบการในสื่อมีความสอดคล้องกับประสบการณ์จริงในหลายประเด็น โดยเฉพาะแรงผลักดันในชีวิต การมองเห็นโอกาสท่ามกลางข้อจำกัด และการเผชิญแรงกดดันทั้งจากคู่แข่ง และจากโครงสร้างอุตสาหกรรมที่ไม่เท่าเทียม อย่างไรก็ตาม งานวิจัยยังชี้ให้เห็นทั้งปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจสตาร์ทอัพ ไม่ว่าจะเป็นความสามารถเชิงผู้นำ นวัตกรรม และทีมงาน ควบคู่กับความเสี่ยงจากการแข่งขัน ความไม่แน่นอน และอำนาจของทุน งานวิจัยนี้จึงช่วยขยายความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทการเป็นผู้ประกอบการที่เริ่มต้นทำธุรกิจสตาร์ทอัพ ผ่านการประกอบสร้างเอกลักษณ์ตัวละครผู้ประกอบการในสื่อ และความสอดคล้องจากประสบการณ์จริงของผู้ประกอบการผ่านบทสัมภาษณ์

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ตัวละคร, เอกลักษณ์ผู้ประกอบการ, ความสำเร็จของสตาร์ทอัพ, แฟลช เอ็กซ์เพรส

โชติกา มณีโรจน์ภักดี (ปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2565; E-mail: chotika.m@ku.th) ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง พนักงานบริษัทเอกชน หน่วยงานด้านวัฒนธรรมองค์กรและความผูกพันของพนักงาน และ วิเชียร ภัทธิพงศ์พันธ์ (Ph.D, Macquarie University, 2011; E-mail: Wichian.l@nida.ac.th) ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

A Study of the Unique Character of a Startup Entrepreneur: Reflections on Komsan Saelee, Founder of Flash Express, in the Netflix Mad Unicorn

Received: January 11, 2026 / Received in revised form: July 27, 2026 / Accepted: August 20, 2026

Chotika Maneerojpakdee

Wichian Lattipongpun

Abstract

This study aims to examine the construction of the entrepreneurial identity of “Santi,” a startup entrepreneur character in the television series Songkram Songduan (Mad Unicorn), derived from Komsan Saelee, the founder of Flash Express, using a qualitative research approach. The study employs content analysis of the series' narratives across all seven episodes, streaming on Netflix released in 2025 and featured in an interview with 'Komsan Lee' on the CK Cheong YouTube channel (2025), titled 'Komsan Lee: Starting a Business Out of Resentment', drawing on character analysis and entrepreneurship concepts, and compares media representations with entrepreneurs' real experiences. The findings reveal that Santi's character is constructed as an entrepreneur across personal and social dimensions, reflecting a background of hardship that fosters strong internal motivation and the capacity to continually confront risks, conflicts, and uncertainties in the initiation and management of a startup. In addition, the character is portrayed as an ethical entrepreneur through their decision-making, actions, and relationships with others, reflecting a psychological structure grounded in fundamental mental foundations. In terms of management, Santi demonstrates the role of a change-oriented leader with strategic vision, capable of managing human resources, technology, organizational structure, and work culture in alignment with business growth. Compared with Komsan Saelee's case, the entrepreneurial image presented in the media is consistent with real-world entrepreneurial experiences in several respects, particularly in life motivation, opportunity recognition under constraints, and exposure to competitive pressure and unequal industrial structures. However, the study also identifies both positive and negative factors affecting the success and vulnerability of startup businesses, including leadership capability, innovation, and teamwork, as well as risks arising from competition, uncertainty, and capital concentration. This research contributes to an expanded understanding of the entrepreneurial role in startup businesses by examining the construction of entrepreneurial identity in media and its alignment with real entrepreneurial experiences, as evidenced by interview data.

Keywords: Character Analysis, Entrepreneurial Identity, Startup Success, Flash Express

Chotika Maneerojpakdee (Bachelor's degree, Kasetsart University, 2022; E-mail: chotika.m@ku.th) currently works in the Corporate Culture and Employee Engagement. and Wichian Lattipongpun (Ph.D., Macquarie University, 2011; E-mail: Wichian.l@nida.ac.th) currently works as an Assistant Professor at the Graduate School of Communication Arts and Management Innovation, National Institute of Development Administration.

ที่มาและความสำคัญ

การขยายตัวของเศรษฐกิจในประเทศไทย ได้ผลักดันให้ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) กลายเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ (Logistics) ที่เติบโตอย่างรวดเร็วจากพฤติกรรมการซื้อขายออนไลน์ ภายใต้การแข่งขัน บทบาทของ “ผู้ประกอบการ” ไม่ได้จำกัดเพียงความสามารถด้านการบริหารจัดการธุรกิจ แต่ยังรวมถึงการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูง ความสามารถในการรับความเสี่ยง ความสนใจใฝ่รู้และตั้งคำถามต่อสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ และความมุ่งมั่นตั้งใจต่อการบรรลุความสำเร็จในระดับสูง (อรรถาพิณสาพนิช, 2550) ในช่วงเวลาเดียวกัน สื่อบันเทิงได้ทำหน้าที่สำคัญในการถ่ายทอดภาพของผู้ประกอบการยุคใหม่ให้สาธารณชนรับรู้ จากซีรีส์ไทยเรื่อง สงคราม ส่งด่วน (Mad Unicom) เป็นตัวอย่างของสื่อที่หยิบยกเรื่องจริงของการริเริ่มและก่อตั้งสตาร์ทอัพ ประเภทโลจิสติกส์ ชื่อ แฟลช เอ็กซ์เพรส (Flash Express) ซึ่งเป็นหนึ่งในสตาร์ทอัพด้านโลจิสติกส์ที่เติบโตเร็วที่สุดของประเทศไทยนำเสนอผ่านตัวละครเอก “สันติ” ที่เป็นผู้ร่วม

ก่อตั้งบริษัทชื่อ ธันเดอร์ (Thunder) โดยมีพัฒนาการและเส้นเรื่องที่สะท้อนความท้าทายของผู้ประกอบการอย่างลึกซึ้ง ทั้งความยากจน การดิ้นรน ความกล้าเสี่ยง การถูกหักหลัง การสร้างทีม และการพาธุรกิจฝ่าวิกฤต ความซับซ้อนเหล่านี้ ทำให้สันติเป็นตัวละครเอกที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นกรณีศึกษาสำคัญของการประกอบสร้างตัวละครที่สะท้อนความเป็นผู้ประกอบการในบริบทสตาร์ทอัพ และด้วยธุรกิจสตาร์ทอัพเป็นรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่มีระดับความเสี่ยงสูง เนื่องจากตั้งอยู่บนแนวคิดและรูปแบบธุรกิจใหม่ อีกทั้งยังต้องอาศัยเงินทุนจากนักลงทุนเป็นสำคัญ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่แน่นอน ส่งผลให้ธุรกิจสตาร์ทอัพมีโอกาสเผชิญทั้งความล้มเหลวในระดับสูง (Entrepreneur Insight, 2018)

นอกจากนี้ Aulet (2013) ได้อธิบายความแตกต่างระหว่างธุรกิจแบบวิสาหกิจขนาดเล็กและกลาง (SMEs) และวิสาหกิจเริ่มต้น (Startup) โดยธุรกิจแบบวิสาหกิจขนาดเล็กและกลางมุ่งสร้างรายได้จากธุรกิจที่มั่นคง และเติบโตในขอบเขตจำกัด ขณะที่สตาร์ทอัพเน้นนวัตกรรม การขยายตัวรวดเร็ว การระดมทุน และการแข่งขันเพื่อครองตลาด สะท้อนกระบวนการสร้างธุรกิจของตัวละครเอก ในบริบทธุรกิจขนส่ง ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบรูปแบบธุรกิจแบบวิสาหกิจขนาดเล็กและกลาง กับธุรกิจสตาร์ทอัพ

ผู้ประกอบการแบบวิสาหกิจขนาดเล็กและกลาง (SMEs)	ผู้ประกอบการแบบวิสาหกิจเริ่มต้น (Startup)
มุ่งเน้นการตอบสนองเฉพาะตลาดในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาคเท่านั้น	มุ่งเน้นการตอบสนองตลาดในระดับโลก
นวัตกรรมไม่ใช่ปัจจัยที่จำเป็นต่อการจัดตั้งและการเติบโตของวิสาหกิจขนาดเล็กและกลาง อีกทั้งความได้เปรียบทางการแข่งขันก็ไม่ได้มีความจำเป็นเช่นเดียวกัน	บริษัทดำเนินธุรกิจโดยตั้งอยู่บนรูปแบบของนวัตกรรมบางประการ ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยี กระบวนการ หรือรูปแบบธุรกิจ รวมถึงมีศักยภาพในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน
งานที่ไม่สามารถค้าขายข้ามพรมแดนได้ (Non-tradable jobs) หมายถึง งานที่ต้องไปต้องดำเนินการในระดับท้องถิ่น เช่น ร้านอาหาร ร้านซักรีด และงานในภาคบริการ	งานที่สามารถค้าขายข้ามพรมแดนได้ (Trade jobs) หมายถึง งานที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการในระดับท้องถิ่น
โดยส่วนใหญ่มักเป็นธุรกิจครอบครัวหรือธุรกิจที่มีการพึ่งพาเงินทุนจากภายนอกในระดับต่ำมาก	มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของที่หลากหลายมากขึ้น โดยรวมถึงแหล่งเงินทุนจากภายนอกที่มีความหลากหลาย
บริษัทโดยทั่วไปมีการเติบโตในอัตราเชิงเส้น และเมื่อมีการลงทุนเงินทุนเข้าสู่บริษัท ระบบภายในขององค์กร เช่น รายได้ กระแสเงินสด การจ้างงาน และองค์ประกอบอื่น ๆ จะตอบสนองอย่างรวดเร็วในเชิงบวก	บริษัทเริ่มต้นด้วยการขาดทุน แต่หากประสบความสำเร็จจะมีการเติบโตในลักษณะทวีคูณ และมีความจำเป็นต้องอาศัยการลงทุน โดยเมื่อมีการใส่เงินทุนเข้าสู่บริษัท ตัวชี้วัดต่าง ๆ เช่น รายได้ กระแสเงินสด และการจ้างงาน จะไม่ตอบสนองในทันที

ที่มา: (Aulet, 2013)

ทั้งนี้การขยายตัวของธุรกิจโลจิสติกส์และบริการจัดส่งพัสดุในประเทศไทย ยังสัมพันธ์โดยตรงกับ ปัญหาสังคมและความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้าง ทั้งในมิติการเข้าถึงบริการโอกาสทางเศรษฐกิจ และต้นทุนการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ โดยในอดีตระบบการจัดส่งพัสดุของประเทศไทยถูกดำเนินการโดยภาครัฐผ่านหน่วยงานอย่าง ไปรษณีย์ไทย ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการด้านการไปรษณีย์และการขนส่งพัสดุทั่วประเทศ ภายใต้พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม โดยมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงพื้นที่เมืองและชนบท (บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด, ม.ป.ป.) จนกระทั่งปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส โควิด-19 ในปี พ.ศ. 2562 มาตรการปิดเมืองถูกนำมาใช้ในประเทศไทย มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักรและออกข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 กำหนดข้อปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ โดยนำมาตราการปิดเมืองมาใช้ร่วมด้วย (หอสมุดรัฐสภา, 2565) ส่งผลให้ธุรกิจอีคอมเมิร์ซ (E-Commerce) กลับเติบโตสวนกระแส และมีแนวโน้มเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ปัจจุบันดังกล่าวนี้เองเป็นตัวเร่งให้พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป และหันมาซื้อของออนไลน์กันมากขึ้น (RS Group, 2564) ทำให้ธุรกิจขนส่งเอกชนมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และกลายเป็นโอกาสทางธุรกิจ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างเศรษฐกิจและพฤติกรรมผู้บริโภคในช่วงวิกฤต

ในมิติของสื่อซีรีส์ สงคราม สงัดวัน ประสบความสำเร็จอย่างสูงทั้งในด้านกระแสความนิยม การรับรู้ในวงกว้าง และการสร้างบทสนทนาทางสังคมเกี่ยวกับธุรกิจสตาร์ทอัพโลจิสติกส์ โดยสร้างปรากฏการณ์เป็นที่นิยมแบบถล่มทลายบน Netflix ด้วยการขึ้นอันดับ 1 ในไทย ครองอันดับ 4 บนชาร์ต Top 10 หมวดซีรีส์ภาษาต่างประเทศที่มีผู้ชมสูงสุดทั่วโลกบน Netflix ต่อเนื่องเป็นสัปดาห์ที่ 2 ติดต่อกัน และยังติดอันดับ Top 10 ใน 13 ประเทศทั่วโลกอีกด้วย (The Standard, 2568) ความสำเร็จของซีรีส์ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงจำนวนผู้ชม หรือรายได้จากการเผยแพร่เท่านั้น หากแต่เกิดจาก

การเล่าเรื่องที่เชื่อมโยง “ประสบการณ์ชีวิตของผู้ประกอบการ” เข้ากับปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นความยากจน การเริ่มต้นจากศูนย์ ความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างทุนขนาดใหญ่กับผู้เล่นรายใหม่ หรือระบบการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม การนำเสนอความขัดแย้งเหล่านี้ผ่านตัวละคร “สันติ” ทำให้ผู้ชมสามารถเข้าถึงและทำความเข้าใจโลกของผู้ประกอบการได้ในระดับอารมณ์และประสบการณ์ร่วม ส่งผลให้ซีรีส์กลายเป็นมากกว่าสื่อบันเทิง แต่เป็นสิ่งที่ตีแผ่บริบท “ผู้ประกอบการสตาร์ทอัพ” ในสังคมไทยร่วมสมัย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่อธิบายความสำเร็จและอิทธิพลของซีรีส์ในวงกว้าง

ขณะเดียวกันเนื้อเรื่องของตัวละครเอก “สันติ” ได้สะท้อนประวัติของ “คมสันต์ แซ่ลี” ผู้ก่อตั้ง แฟลช เอ็กซ์เพรส ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ถูกนำมาเล่าและถ่ายทอดผ่านตัวละครสะท้อนถึงชีวิตจริงของคมสันต์ที่เต็มไปด้วยความเสี่ยง การล้มเหลว ความแค้น การกล้าเริ่มใหม่ และการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ โดยซีรีส์ สงคราม สงัดวัน ถ่ายทอดเรื่องราวการแข่งขันในธุรกิจขนส่งพัสดุ ดำเนินเรื่องโดยใช้ตัวละคร “สันติ” ผู้เริ่มต้นจากคนธรรมดาในครอบครัวยากจน ก่อนก้าวขึ้นมาสร้างบริษัท Thunder และเป็นประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) เพื่อต่อสู้กับคู่แข่งสำคัญคือ “คณิน” และลูกชายของเขา “เคน” ผู้บริหาร Easy Express ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มทุนที่มีทั้งอำนาจ เงินทุน และเครือข่ายทางธุรกิจ ขณะเดียวกัน “เสี่ยวหยู” ทำหน้าที่เป็นประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน (CFO) ที่ยืนเคียงข้างสันติในยามวิกฤต และ “รุ่มเจี๋ย” ประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคโนโลยี (CTO) เป็นกำลังหลักในการพัฒนาระบบของบริษัท โดยทั้งสามคนได้เจอกับ “อลิซ หวัง” นักลงทุนชาวจีนที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างธุรกิจ Thunder เรื่องราวทั้งหมดจึงสะท้อนเส้นทางของผู้ประกอบการที่ต้องเผชิญทั้งการแข่งขันเชิงอำนาจ ระบบธุรกิจที่ไม่เป็นธรรม และแรงกดดันรอบด้านเพื่อพิสูจน์ตัวเอง และเพื่อปรับเปลี่ยนระบบโลจิสติกส์ให้ค่าขนส่งในประเทศไทยถูกลง ด้วยความมุ่งมั่นและความแค้นของสันติที่ผลักดันให้เขาต้องสู้จนกว่าจะประสบความสำเร็จ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบสร้างตัวละคร ได้ อธิบายแนวทางการประกอบสร้างตัวละครไว้ในหลายมิติ โดย สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543) เสนอว่า การสร้างตัวละครสามารถ ดำเนินได้ทั้งในลักษณะที่ให้ตัวละครเป็นศูนย์กลางของเรื่อง และการให้ตัวละครทำหน้าที่ตามโครงเรื่อง ขณะที่งานศึกษา ด้านการวิเคราะห์ตัวละครให้ความสำคัญกับความสมจริงและความเหมาะสมของบุคลิก ภูมิหลัง และพฤติกรรมของตัวละคร เมื่อเทียบกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม โดย ธวัช ปุณณทก (2527) ชี้ว่า การวิเคราะห์ตัวละครควรพิจารณา ความกลมกลืนของบุคลิกภาพ ลักษณะการแสดงออก และ บทบาทของตัวละครว่ามีความสอดคล้องกับฐานะและ สภาพแวดล้อมหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่มองว่าตัวละครและเหตุการณ์ทำหน้าที่ขับเคลื่อนซึ่งกันและกัน (Field, 1984; อวิรุทธ์ ศิริโสภณา, 2560) โดยการเปิดเผยตัวละครผ่าน เหตุการณ์จะช่วยเพิ่มความลุ่มลึกและมิติของตัวละครได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานของจุฑามาศ ศรีระชา (2565) แสดงให้เห็น กลวิธีการสร้างตัวละครเอกชายที่ผสมผสานกรอบจริยธรรม แบบไทยและตะวันตกอย่างลงตัว ขณะที่ลักขณา ชาญ (2566) เสนอองค์ประกอบการประกอบสร้างตัวละครเอกผ่าน บุคลิกภาพภายนอก บุคลิกภาพภายใน และความสามารถพิเศษ ซึ่งช่วยอธิบายความเด่นชัดและเอกลักษณ์ของตัวละครใน บริบทวรรณกรรมร่วมสมัยได้อย่างเป็นระบบ

ในขณะเดียวกัน นิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ (2551) กล่าวว่าเอกลักษณ์ตัวละคร สะท้อนออกมาจากคุณลักษณะทาง จิตวิทยา (Psychological Characteristics) ที่เกี่ยวกับลักษณะ ของสภาพจิตใจ ความเชื่อ ความศรัทธา ทศนคติ ปรัชญา ความคิด ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงบรรทัดฐานทาง สังคมและวิถีชีวิตของผู้คน สอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ซึ่งสะท้อนความต้องการ เป้าหมาย และ พัฒนาการของตัวละครตลอดเรื่อง รวมถึงงานศึกษาด้าน ผู้ประกอบการและสตาร์ทอัพในเชิงการบริหารจัดการมุ่งเน้น การอธิบายนิยาม คุณลักษณะ บทบาท และปัจจัยแห่ง ความสำเร็จของผู้ประกอบการในบริบทของการดำเนินธุรกิจ โดยปราโมทย์ เจนการ (2523) เสนอว่าผู้ประกอบการที่ประสบ

ความสำเร็จต้องมีบทบาทสำคัญหลายประการ อาทิ ความกล้า เสี่ยงอย่างมีเหตุผล ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำ ความสามารถในการสร้างเครือข่ายทางสังคม เป็นต้น ซึ่ง สอดคล้องกับงานของอรการ พุฒิปาสนาธิข (2550) ที่ชี้ให้เห็น ความสำเร็จของผู้ประกอบการมีรากฐานจากบุคลิกภาพเชิง บวก คุณลักษณะเชิงผู้ประกอบการ และการสั่งสมประสบการณ์ ในระยะยาว นอกจากนี้ กิติมา หงส์ศิริกาญจน์ และคณะ (2562) ยังได้เสนอกรอบคุณลักษณะภาวะผู้นำของ ผู้ประกอบการสตาร์ทอัพไทยที่ประกอบด้วย การเปิดรับสิ่งใหม่ วิสัยทัศน์ ความมุ่งมั่น ใฝ่เรียนรู้ และความกล้าตัดสินใจ

อย่างไรก็ตาม แม้ตัวละครเอก หรือ สื่อประเภท บุคคลนี้ (Medium) (McLuhan, 1964) จะมีบทบาทสำคัญใน การสร้างความเข้าใจต่อผู้ชม (Receiver) เกี่ยวกับภาพลักษณ์ ผู้ประกอบการสตาร์ทอัพ (Message) แต่ยังไม่พบว่ามีงานวิจัย จำนวนไม่มากที่ได้ศึกษาในบริบทที่เป็นการตอบคำถามว่า “ตัวละครผู้ประกอบการสตาร์ทอัพ” ถูกสร้างขึ้นอย่างไร มี คุณลักษณะ แรงผลักดัน สะท้อนเอกลักษณ์ของผู้ประกอบการ ในมิติใดบ้าง รวมถึงปัจจัยทั้งด้านบวกและด้านลบที่ ผู้ประกอบการต้องเผชิญที่ส่งผลต่อเส้นทางผู้ประกอบการเป็น อย่างไร โยงกับเรื่องจริงของผู้ประกอบการสตาร์ทอัพไทย อย่างไร ซึ่งเป็นช่องว่างทางความรู้ที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการ ประกอบสร้างตัวละครเอก “สันติ”

การศึกษานี้ไม่เพียงช่วยให้เข้าใจการประกอบสร้างตัว ละคร แต่สามารถทำให้เห็นองค์ประกอบสำคัญของเอกลักษณ์ ผู้ประกอบการ ที่ในงานวิจัยนี้หมายถึง แรงผลักดันทางอารมณ์ ภูมิหลัง ความสัมพันธ์ทางสังคม ทักษะการบริหารจัดการ ความสามารถในการเผชิญความเปลี่ยนแปลง (นิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ, 2551) เช่น ล้มเหลว หรือความเสี่ยงที่เกิดจาก ความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วน สะท้อนให้เห็นว่า ภาพของผู้ประกอบการในสื่อไม่ได้เป็นเพียง การสื่อสารเนื้อหาเพื่อความบันเทิง แต่เป็นการประกอบสร้าง ความหมายเกี่ยวกับตัวตนผู้ประกอบการสตาร์ทอัพในสังคมไทย

คำถามวิจัย

1. การประกอบสร้างเอกลักษณ์ของตัวละครเอกที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพ “สันติ” จากเนื้อเรื่องซีรีส์สงคราม สงัดวัน เป็นอย่างไร
2. ปัจจัยด้านบวกและลบของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อการประกอบธุรกิจสตาร์ทอัพ คืออะไร

ทบทวนวรรณกรรม

การประกอบสร้างตัวละครเอก

ผู้วิจัยหลายท่านได้อธิบายแนวทางการสร้างตัวละครไว้หลากหลายมิติ โดยสายทิพย์ นุกูลกิจ (2543) เสนอว่า การสร้างตัวละครมี 2 แนวทางหลัก ได้แก่ 1) การสร้างตัวละครให้เป็นจุดศูนย์กลางของเรื่อง ซึ่งผู้แต่งจะให้ความสำคัญกับตัวละครเหนือโครงเรื่อง โดยมองว่าบุคลิก นิสัย และแรงผลักดันของตัวละครเป็นตัวขับเคลื่อนเหตุการณ์ทั้งหมด และ 2) การสร้างตัวละครให้มีบทบาทตามเนื้อเรื่อง ซึ่งให้ความสำคัญกับเหตุการณ์เป็นหลัก ผู้แต่งจะกำหนดโครงเรื่องและแก่นเรื่องก่อน แล้วจึงวางบทบาทให้ตัวละครแต่ละตัวสอดคล้องกับเหตุการณ์ ทั้งนี้ ผู้แต่งบางรายอาจผสมผสานทั้งสองวิธีเข้าด้วยกัน บางช่วงเน้นตัวละครนำขณะที่บางช่วงเน้นการดำเนินเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านติดตามเหตุการณ์เป็นสำคัญ

ผู้วิจัยพบว่า งานของจุฑามาศ ศรีระชา (2565) มุ่งศึกษาจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ที่อธิบายตัวละครที่มีวิถีชีวิตต่างกัน ทำให้การแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมมีทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่าง โดยตัวละคร “พลู” สะท้อนจริยธรรมในกรอบของพลเมืองที่อยู่ภายใต้กฎหมาย ในขณะที่ “ภูผา” แสดงจริยธรรมในแบบผู้กระทำการนอกเหนือกฎหมายอย่างจอมโจร แม้จะต่างวิถีคิดและวิถีปฏิบัติ แต่ทั้งสองต่างมีจุดร่วมเดียวกัน คือ การยึดการทำความดีเพื่อผู้อื่นเป็นหลัก จึงทำให้กลวิธีการสร้างตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรเป็นการผสมผสานลักษณะตัวละครไทยและตะวันตกอย่างลงตัว โดยด้านตะวันตกสะท้อนผ่านการสร้างตัวละครภูผา

ให้มีลักษณะใกล้เคียง Robin Hood คือเป็นจอมโจรที่อยู่นอกกฎหมาย แต่ยึดมั่นความยุติธรรม ช่วยเหลือผู้คน และต่อต้านอำนาจที่ไม่ชอบธรรม ขณะเดียวกัน ด้านความเป็นไทยปรากฏผ่านการสอดแทรกความเชื่อเรื่องพิธีกรรม ฤกษ์ยาม ของขวัญ ตลอดจนการใช้ขลุ่ยและเพลงเรือนแพ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ยังมีการออกแบบเครื่องแต่งกายใหม่ให้เหมาะกับบริบทไทย เช่น ผ้าปิดหน้าและหมวกปีกกว้าง แทนฮูดและหน้ากากตะวันตก หลักฐานสำคัญจึงอยู่ที่ทั้งบทบาทของตัวละครที่มีอุดมการณ์แบบวีรบุรุษสากล และองค์ประกอบการนำเสนอที่เต็มไปด้วยรายละเอียดทางวัฒนธรรมไทย ทำให้ตัวละครมีความเป็นสากลแต่ยังคงรากฐานความเป็นไทยอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ยังพบว่า ลักขณา ชาปู้ (2566) ได้ศึกษาวิธีการประกอบสร้างตัวละครเอกในนวนิยายกึ่งผจญภัยร่วมสมัย และพบว่าโครงสร้างตัวละครอาศัยองค์ประกอบหลัก 3 ประการ ได้แก่ บุคลิกภาพภายนอก บุคลิกภาพภายใน และความสามารถพิเศษของตัวละคร โดยบุคลิกภาพภายนอกประกอบด้วยลักษณะทางกายภาพ การแต่งกาย และการแสดงออก เช่น รูปร่าง หน้าตา สัดส่วน ผิวพรรณ ทรงผม รวมถึงอิริยาบถต่าง ๆ ขณะที่บุคลิกภาพภายในสะท้อนความคิด ความรู้สึก ทักษะ ค่านิยม และอุปนิสัย ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งด้านบวก เช่น ความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออกอย่างเหมาะสม หรือด้านลบ เช่น พฤติกรรมเกินกว่าเหตุ ก่อโทษต่อตนเองหรือผู้อื่น รวมถึงการไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ ทั้งหมดนี้คือองค์ประกอบที่ใช้กำหนดความลุ่มลึกและความเด่นชัดของตัวละครเอกภายใต้กรอบแนวคิดด้านวรรณกรรมร่วมสมัย

การวิเคราะห์เอกลักษณ์ตัวละคร

ผู้วิจัยพบว่า ธวัช ปุณโณทก (2527) เสนอว่า การวิเคราะห์ตัวละครควรให้ความสำคัญกับการศึกษาบุคลิกและภูมิหลังของตัวละครสำคัญ ว่ามีความสมจริงและเหมาะสมกับบทบาทในเรื่องเพียงใด รวมถึงการพิจารณาลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น เช่น ท่วงท่า คำพูด หรือการแสดงออกว่ามีความสอดคล้องกับฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา และสังคมหรือไม่

นอกจากนี้ยังควรพิจารณาด้วยว่าผู้ประพันธ์สามารถสร้างบุคลิกภาพให้กลมกลืน สมเหตุสมผล และสะท้อนถึงอุดมคติที่ต้องการสื่อได้อย่างประณีตเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Field, 1984; อวิรุทธิ์ ศิริโสภณา, 2560) ที่กล่าวว่า ตัวละครทำหน้าที่เชื่อมโยงและขับเคลื่อนเหตุการณ์ ขณะเดียวกันเหตุการณ์ก็ช่วยขยายและทำให้ตัวละครมีความเด่นชัดมากขึ้น โดยตัวละครในละครโทรทัศน์ย่อมมีลักษณะที่หลากหลายแตกต่างกัน ยิ่งตัวละครมีความลึกซึ้ง กลมกลืน และมีมิติ ก็ยิ่งจำเป็นต้องได้รับการเปิดเผยมากขึ้น

นอกจากนั้น นิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ (2551) กล่าวว่าเอกลักษณ์ของตัวละครมีสะท้อนออกมาจากคุณลักษณะทางจิตวิทยา (Psychological Characteristics) ที่เกี่ยวกับ ลักษณะของสภาพจิตใจ ความเชื่อ ความศรัทธา ทัศนคติ ปรัชญา ความคิด ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงบรรทัดฐานทางสังคมและวิถีชีวิตของผู้คน รวมถึงการบอกเล่าเอกลักษณ์ของตัวละครผ่านการดำเนินชีวิตของตัวละครที่ช่วยให้เข้าใจถึงแรงผลักดัน ความต้องการ ความขัดแย้ง การแสวงหาเป้าหมาย และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวละคร และมักถูกเปิดเผยทีละน้อยผ่านเหตุการณ์ในเรื่อง โดยอดีตของตัวละครไม่ว่าจะเป็นเช่นไร ล้วนส่งผลต่อการกำหนดเส้นทางชีวิตในปัจจุบันและอนาคต อดีตจึงไม่เพียงเป็นเรื่องราวที่ผ่านไป แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนถึงแรงผลักดัน ความเชื่อ และการพัฒนาตัวตนของตัวละคร ซึ่งจะทำให้ผู้ชมเข้าใจการกระทำ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวละครได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดเพื่อวิเคราะห์เอกลักษณ์ของตัวละครผ่าน 5 มิติหลัก ได้แก่ 1. ความต้องการ 2. ภูมิหลัง 3. ความขัดแย้ง 4. การบรรลุเป้าหมาย 5. การเปลี่ยนแปลงของตัวละคร โดยความต้องการเป็นแรงขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อการกระทำของตัวละคร ขณะที่ภูมิหลังเป็นปัจจัยสำคัญที่หล่อหลอมความคิด บุคลิกภาพ และการตัดสินใจ เมื่อความต้องการเผชิญอุปสรรคจึงก่อให้เกิดความขัดแย้งในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่เรื่องราว และทดสอบตัวละคร สุดท้ายผลจากความขัดแย้งนำไปสู่การบรรลุหรือไม่บรรลุเป้าหมาย

และส่งผลต่อการเรียนรู้ การปรับตัว ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของตัวละคร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

มิติที่ 1 ความต้องการ (Needs) คือสิ่งที่ตัวละครหรือมนุษย์โดยทั่วไปปรารถนาที่จะได้มา เพื่อตอบสนองชีวิตและสร้างแรงจูงใจในการดำเนินชีวิต รักสันต์ วิวัฒน์สินอุดม (2548) กล่าวว่า ความต้องการเป็นแรงผลักดันพื้นฐานที่อยู่ในจิตใจ เมื่อบุคคลสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานได้แล้ว ก็จะมุ่งไปสู่ความต้องการที่สูงขึ้น ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, 1943; พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช, 2546) ได้แบ่งความต้องการออกเป็น 5 ลำดับ ได้แก่ 1) **ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs)** หมายถึงความต้องการพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิต เช่น อาหาร น้ำ อากาศ การพักผ่อน และที่อยู่อาศัย หากความต้องการระดับนี้ไม่ถูกตอบสนอง บุคคลจะไม่สามารถก้าวไปสู่ความต้องการขั้นถัดไปได้ 2) **ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs)** คือความปรารถนาที่จะมีความมั่นคงทั้งทางกายภาพและทางจิตใจ เช่น ความปลอดภัยจากภัยอันตราย โรคภัย หรือการมีงานและรายได้ที่มั่นคง 3) **ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (The Needs for Love and Belonging)** เป็นความต้องการทางสังคมที่มุ่งเน้นความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น การได้รับความรัก ความเอาใจใส่ การเป็นที่ยอมรับจากครอบครัว เพื่อน หรือชุมชน เพื่อให้บุคคลรู้สึกถึงการมีคุณค่าและมีที่ยืนในสังคม 4) **ความต้องการความภาคภูมิใจ (Esteem Needs)** คือความต้องการให้ตนเองมีคุณค่าและได้รับการยอมรับจากผู้อื่น เช่น การได้รับเกียรติยศ ตำแหน่ง หรือการยกย่องในความสามารถ ความต้องการขั้นนี้สะท้อนถึงความภาคภูมิใจในตนเองและการมีคุณค่าในสายตาผู้อื่น 5) **ความต้องการความสนใจ (Self-actualization Needs)** เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เต็มที่ การทำสิ่งที่ตนเชื่อว่ามีความหมาย เช่น การสร้างสรรค์ผลงาน การแสวงหาความจริง หรือการทำประโยชน์เพื่อสังคม

มิติที่ 2 ภูมิหลัง (Background) หมายถึง เรื่องราวความเป็นมาของตัวละคร ซึ่งอาจปรากฏผ่านบทพูดของตัวละคร ความฝัน ความนึกคิด หรือการเล่าย้อนเหตุการณ์

(Flashback) เพื่อเชื่อมโยงอดีตเข้ากับปัจจุบัน ภูมิหลังจึงมีบทบาทสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมและการตัดสินใจของตัวละครในช่วงเวลาปัจจุบัน ดังที่ นิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ (2551) อธิบายว่า อดีตของตัวละครไม่ว่าจะเป็นมาในลักษณะใด ล้วนมีอิทธิพลต่อการก่อตัวของปัจจุบันของตัวละคร กล่าวคือ อดีตเป็นพื้นฐานที่หล่อหลอมให้เกิดลักษณะนิสัยและการกระทำในปัจจุบัน อีกทั้งยังสามารถกระตุ้นให้ผู้อ่านคาดเดาและจินตนาการถึงอนาคตของตัวละครได้อีกด้วย

มิติที่ 3 ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นขั้นตอนสำคัญที่เกิดขึ้นเพื่อกำหนดทิศทางของเรื่องราวหลังจากที่ตัวละครได้รับการปูพื้นฐานและความต้องการแล้ว ความขัดแย้งจึงทำหน้าที่สร้างอุปสรรคให้ตัวละครเผชิญ ทั้งเพื่อทดสอบเป้าหมายและขับเคลื่อนเรื่องราวไปข้างหน้า ความขัดแย้งนี้อาจมีได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับธรรมชาติ ความคิดและทัศนคติที่แตกต่างกัน หรือแม้กระทั่งความขัดแย้งในครอบครัวและสังคมรอบข้าง (นิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ, 2551) โดย กาญจนา แก้วเทพ (2553) สรุปประเภทความขัดแย้งไว้มี 4 ประการด้วยกัน ได้แก่ 1) **ความขัดแย้งภายในจิตใจ** คือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในใจของตัวละคร เกิดความสับสน อันนำไปสู่การต้องตัดสินใจ 2) **ความขัดแย้งระหว่างคนกับคน** คือ ความขัดแย้งของตัวละครตั้งแต่ 2 ตัวละคร เกิดปัญหาไม่ราบรื่นต่อกัน อันนำไปสู่การปะทะกันทางกายและวาจา 3) **ความขัดแย้งระหว่างคนกับสังคม** คือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างตัวละครกับสังคมโดยรวม 4) **ความขัดแย้งระหว่างคนกับพลังภายนอก** คือ ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสภาพแวดล้อม

มิติที่ 4 การบรรลุเป้าหมาย (Goal) ของตัวละคร มักสัมพันธ์กับ 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ ความต้องการ ความขัดแย้ง และผลลัพธ์ที่ตัวละครมุ่งหวัง กล่าวคือ เมื่อเกิดความต้องการขึ้น ความขัดแย้งย่อมตามมาเพื่อทดสอบหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายนั้น ๆ หากตัวละครสามารถก้าวข้ามอุปสรรคได้ ก็จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่เป็นแรงขับเคลื่อนหลักของเรื่องราว

มิติที่ 5 การเปลี่ยนแปลงของตัวละคร (Change) หมายถึงกระบวนการปรับเปลี่ยนทั้งด้านพฤติกรรมและทัศนคติ

ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง ตัวละครบางตัวอาจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในเชิงบวกหรือลบ ขณะที่บางตัวละครอาจคงอยู่ในสภาพเดิมโดยไม่เปลี่ยนแปลงก็ได้ ไม่ว่าลักษณะใด การเปลี่ยนแปลง หรือการไม่เปลี่ยนแปลง ล้วนมีความสำคัญต่อการสร้างมิติและความสมจริงให้กับตัวละคร (อวิรุทธ์ ศิริโสภณา, 2560)

ขณะเดียวกัน ผู้วิจัยยังพบงานวิจัยของ อวิรุทธ์ ศิริโสภณา (2560) มุ่งวิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายของผู้หญิงที่ถ่ายทอดผ่านตัวละครหญิงในละครโทรทัศน์ไทยยอดนิยม ผลการศึกษาเผยให้เห็นว่า บทบาทของตัวละครนำหญิงในละครโทรทัศน์ทั้งสามยุค มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในด้าน “คุณลักษณะภายนอก” (Demographic Characteristics) ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกายภาพของผู้แสดง รูปแบบการดำเนินชีวิต บุคลิกนิสัย ไปจนถึงสถานะทางสังคม ซึ่งสะท้อนความเคลื่อนไหวของยุคสมัยและค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป ในงานวิจัยนี้ยังอธิบายไว้ด้วยว่า อย่างไรก็ตาม “คุณลักษณะภายใน” (Psychological Characteristics) ได้แก่ ภูมิหลัง แรงขับหรือความต้องการ ความขัดแย้งภายใน การบรรลุเป้าหมาย และพัฒนาการของตัวละคร กลับเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับต่ำมากเมื่อเทียบกับคุณลักษณะภายนอก กล่าวคือ แม้ตัวละครหญิงในยุคต่าง ๆ จะได้รับการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมในเรื่องหน้าตา บุคลิกภาพ ฐานะ การศึกษา อาชีพ หรือบทบาทในองค์กร แต่ “แก่นสำคัญ” ที่เป็นตัวกำหนดความเป็นตัวละครหญิง เช่น แรงผลักดันภายใน ความขัดแย้ง และผลลัพธ์ของเรื่อง ยังคงรักษารูปแบบเดิมไว้แทบทั้งหมด

นอกจากนั้น จากการศึกษาของ จุฑามาศ ศรีระชา (2565) ซึ่งมุ่งเน้นการวิเคราะห์ตัวละครเอกชายในนวนิยายชุด *สุภาพบุรุษจอมโจร* ในมิติด้านจริยธรรม พบว่าการศึกษาดังกล่าวให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ลักษณะและพฤติกรรม การแสดงออกของตัวละครในฐานะกลไกสะท้อนคุณค่าทางจริยธรรมของตัวละครเอกชาย โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์เชิงโครงสร้าง ทั้งนี้ พฤติกรรมที่ตัวละครเอกชายแสดงออกมาได้รับการตีความว่าเป็นส่วนของดอกและผลไม่บนต้นไม้อันเป็นผลลัพธ์ที่ปรากฏ

ให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม ขณะที่สาเหตุทางจิตใจและพื้นฐานทางจิตใจของตัวละครเอกชาย ซึ่งเปรียบได้กับส่วนลำต้นและส่วนรากตามลำดับ ถูกนำมาใช้ในการอธิบายที่มาของพฤติกรรมดังกล่าว โดยองค์ประกอบเชิงจิตวิทยาเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่หล่อหลอมให้ตัวละครเอกชายแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมตลอดทั้งเรื่อง

บุคลิกและบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบการ

ผู้วิจัยพบว่า จินตนา บุญบงการ (2542) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานของผู้ประกอบการรายใหม่ โดยชี้ให้เห็นว่าผู้ประกอบการควรมีพื้นฐานประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ตั้งใจจะดำเนินการ โดยให้ความหมายว่า ประสบการณ์หมายถึงกระบวนการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะในการแก้ไขปัญหา รวมถึงความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการกิจการในแต่ละประเภท ซึ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป จึงทำให้การประเมินและการศึกษาทำได้ยากยิ่งไปกว่านั้น ยังพบว่าผู้ประกอบการจำนวนมากได้สั่งสมประสบการณ์มาจากการทำงานครอบครัวที่เคยทำธุรกิจมาก่อน ดังนั้น การจะกล่าวถึงประสบการณ์อาจเกี่ยวข้องถึงการมาจากครอบครัวที่ทำกิจการมาก่อน ประสบการณ์ในงาน ประสบการณ์ที่เป็นความชำนาญทางฝีมือเฉพาะอย่างและความสามารถเฉพาะทาง

ปราโมทย์ เจนการ (2523) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ประกอบการ และพบว่าผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จมักมีบทบาทและหน้าที่สำคัญ 10 ประการในการดำเนินธุรกิจ กล่าวคือ 1) ต้องมีบทบาทในการกล้าเสี่ยงอย่างมีเหตุผลในแง่การลงทุน 2) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ควบคู่กับการใช้เหตุผล 3) มีความสามารถในการเสาะหาและกล้าเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ 4) ความสามารถในการรับรู้และมองเห็นช่องทางดำเนินธุรกิจ 5) มีแรงจูงใจและค่านิยมที่ดีในการทำงาน 6) มีแรงจูงใจในความเป็นเลิศด้วยเหตุและผลทางเศรษฐศาสตร์ 7) ต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง 8) มีทัศนคติที่ไม่ยึดติดกับโซกลาง 9) ต้องแสดงภาวะผู้นำ 10) มีความสามารถและเชื่อมั่นในการสังคนเชิงธุรกิจ

กิติมา หงส์ศิริกาญจน์ และคณะ (2562) กล่าวถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการสตาร์ทอัพซึ่งประสบความสำเร็จในประเทศไทย ประกอบด้วย 5 มิติหลัก ได้แก่ การเปิดรับสิ่งใหม่ การมีวิสัยทัศน์ ความมุ่งมั่น การใฝ่เรียนรู้ และความกล้าตัดสินใจ องค์ประกอบเหล่านี้ช่วยสะท้อนบทบาทภาวะผู้นำที่มีส่วนต่อการขับเคลื่อนธุรกิจสตาร์ทอัพให้เติบโตได้อย่างมั่นคง

งานวิจัยของ อรการ พุฒิภาสพานิช (2550) ชี้ให้เห็นลักษณะสำคัญของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งพบว่ามีความโดดเด่นในหลายด้าน ได้แก่

1. ผู้ประกอบการเหล่านี้มีบุคลิกภาพทางอารมณ์ในเชิงบวกครบทั้ง 3 มิติ กล่าวคือ มีท่าทีที่แสดงความยินดี และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมรอบตัว สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้ดี มีความกระตือรือร้นและมีความตื่นตัวอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังสามารถควบคุมสถานการณ์ รวมถึงมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นและสภาพแวดล้อมได้ในระดับหนึ่ง

2. พวกเขามีบุคลิกภาพเชิงผู้ประกอบการที่โดดเด่น 4 ประการ ได้แก่ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูง ความสามารถในการรับความเสี่ยงในระดับปานกลาง ความสนใจใฝ่รู้และตั้งคำถามต่อสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ และความมุ่งมั่นตั้งใจต่อการบรรลุความสำเร็จในระดับสูง ซึ่งลักษณะเหล่านี้ช่วยเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถรับมือกับความท้าทายทางธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความสำเร็จยังมีรากฐานจากการสั่งสมองค์ความรู้และประสบการณ์ในระยะยาว โดยเริ่มตั้งแต่ระดับการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เช่น ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ต่อด้วยประสบการณ์ด้านการบริหารและการทำงาน รวมทั้งการเติบโตมาในครอบครัวที่ประกอบธุรกิจ หรือการทำงานในตำแหน่งบริหาร ซึ่งสภาพแวดล้อมเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการพัฒนาความสามารถในการประกอบการ

จากการศึกษาของชิน พันธ์นวงศ์ (2564) เกี่ยวกับกลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ของบริษัทแฟลช เอ็กซ์เพรส จำกัด พบว่า แนวทางการบริหารจัดการขององค์กรมีส่วนต่อความสำเร็จของบริษัทสตาร์ทอัพ สอดคล้องกับ

ทฤษฎีการปรับตัวขององค์กรของ Daft (2008) โดยปรากฏการเปลี่ยนแปลงสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี (Technology Change) 2) การเปลี่ยนแปลงผลผลิต (Product and Service Change) 3) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง (Structure and System Change) และ 4) การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมหรือการเปลี่ยนแปลงด้านพนักงาน (Culture/People Change)

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสะท้อนบทบาทของผู้ประกอบการในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ที่มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ ความกล้าตัดสินใจ และความสามารถในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับการเติบโตอย่างรวดเร็วขององค์กร ซึ่งมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้บริษัทสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นสตาร์ทอัพระดับยูนิคอร์น ซึ่งเป็นธุรกิจสตาร์ทอัพที่มีมูลค่าบริษัทมากกว่า 1 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ หรือราว ๆ 33,000 ล้านบาท (Techsause, 2564) ได้อย่างยั่งยืน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า ยังไม่มีงานวิจัยที่มุ่งศึกษา ตัวละครผู้ประกอบการสตาร์ทอัพ โดยเฉพาะในมิติของ คุณลักษณะ แรงผลักดัน เอกลักษณ์ รวมถึงปัจจัยทั้งด้านบวกและด้านลบที่ผู้ประกอบการต้องเผชิญที่ส่งผลต่อเส้นทางผู้ประกอบการ โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นช่องว่างทางความรู้ที่ว่างอยู่ที่มีนัยยะสำคัญอันเอื้อประโยชน์ทางด้านสารบบเชิงต่อผู้ชมในวงกว้าง และยังเอื้อประโยชน์ในการเป็นกรณีศึกษาของผู้ประกอบการ หรือ ผู้ที่คิด หรือ กำลังจะเป็นผู้ประกอบการได้เรียนรู้เป็นแนวทางของตนเองได้อีกด้วย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งศึกษาการประกอบลักษณะของตัวละครเอก “สันติ” ในซีรีส์ สงคราม สงัดวัน และปัจจัยด้านบวกและลบที่ส่งผลต่อการประกอบธุรกิจสตาร์ทอัพของตัวละครดังกล่าว โดยใช้การวิเคราะห์เอกลักษณ์ของตัวละครที่สะท้อนออกมาจากคุณลักษณะทางจิตวิทยา (Psychological Characteristics) ตามแนวคิดของนิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ (2551) ประกอบด้วย ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow) ซึ่งพรทิพย์ สัมปัตตะวนิช (2546) แบ่งความต้องการออกเป็น 5 ลำดับ รวมถึงประเภทความขัดแย้ง 4 ประการ โดยกาญจนา แก้วเทพ (2553) ร่วมกับกรอบคุณลักษณะผู้ประกอบการของปราโมทย์ เจนการ (2523) และภาวะผู้นำผู้ประกอบการสตาร์ทอัพของกิตติมา หงส์ศิริกาญจน์ และคณะ (2562)

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ซีรีส์สงคราม สงัดวันที่ออกอากาศอยู่แพลตฟอร์มสตรีมมิ่ง Netflix ฉายปี พ.ศ. 2568 มีจำนวนทั้งหมด 7 ตอน และใช้แหล่งข้อมูลบทสัมภาษณ์ของ “คมสันต์ แซ่ลี” ผู้ก่อตั้ง Flash Express ที่สัมภาษณ์โดย ซีเค เจิง ผ่านทางช่อง CK Cheong ที่เผยแพร่อยู่บน Youtube (ปี พ.ศ. 2568) หัวข้อสัมภาษณ์ “คมสันต์ แซ่ลี” เปิดธุรกิจตัวเองเพราะ “ความแค้น” 1 ชั่วโมง 41 นาที เพื่อทำความเข้าใจแรงบันดาลใจและแนวคิดการดำเนินธุรกิจในฐานะบุคคลต้นแบบของตัวละคร “สันติ” โดยผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเจตนารมณ์ภาวะผู้นำ การบริหารความเสี่ยง และทัศนคติทางธุรกิจ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับลักษณะการประกอบสร้างเอกลักษณ์ของตัวละครเอกในซีรีส์

วิธีวิจัยและเครื่องมือวิจัย

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยศึกษาด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยออกแบบการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลจากซีรีส์ แหล่งข้อมูลและประเด็นคำถามจากคลิปสัมภาษณ์ ของซีเค เจิง อย่างเป็นระบบ โดยการประยุกต์ใช้

แนวคิดคุณลักษณะทางจิตวิทยาของนิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ (2551) ประกอบด้วยลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ Abraham Harold Maslow (1943) ตามการอธิบายของ พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช (2546) และความขัดแย้งของกาญจนา แก้วเทพ (2553) ร่วมกับคุณลักษณะผู้ประกอบการ 10 ประการ ของปราโมทย์ เจนการ (2523) และภาวะผู้นำ 5 มิติของกิติมา หงส์ศิริกาญจน์ และคณะ (2562) มาออกแบบเป็นเครื่องมือ

วิจัยในรูปแบบตาราง จากนั้นตามด้วยกระบวนการนำข้อมูลที่ได้จัดบันทึก (Coding) ในเครื่องมือวิจัยที่ได้ออกแบบไว้มาวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างแหล่งข้อมูลทั้ง 2 แหล่งว่ามีประเด็นใดบ้างที่สอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา คือ การประกอบสร้างเอกลักษณ์ตัวละครเอกในบริบทของผู้ประกอบการ และระบุปัจจัยด้านบวกและลบที่มีผลต่อการประกอบธุรกิจสตาร์ทอัพ

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ตัวละครซีรีส์ สงคราม ส่งด่วน

ลำดับ	ภาพฉาก / Episode	คำอธิบายฉาก (Scene Description)	มิติความต้องการพื้นฐานของมนุษย์	มิติภูมิหลัง	มิติความขัดแย้ง	มิติการบรรลุเป้าหมาย	มิติการเปลี่ยนแปลงของตัวละคร
สงคราม ส่งด่วน ตอนที่ 1							
			☐ ร่างกาย ☐ ปลอดภัย ☐ รัก/เป็นเจ้าของ ☐ ภาคภูมิใจ ☐ สมใจ		☐ ภายในใจ ☐ คน-คน ☐ คน-สังคม ☐ คน-พลังภายนอก	(ความต้องการ)	
			☐ ร่างกาย ☐ ปลอดภัย ☐ รัก/เป็นเจ้าของ ☐ ภาคภูมิใจ ☐ สมใจ		☐ ภายในใจ ☐ คน-คน ☐ คน-สังคม ☐ คน-พลังภายนอก	(ความขัดแย้ง)	
			☐ ร่างกาย ☐ ปลอดภัย ☐ รัก/เป็นเจ้าของ ☐ ภาคภูมิใจ ☐ สมใจ		☐ ภายในใจ ☐ คน-คน ☐ คน-สังคม ☐ คน-พลังภายนอก	(ผลลัพธ์)	
			☐ ร่างกาย ☐ ปลอดภัย ☐ รัก/เป็นเจ้าของ ☐ ภาคภูมิใจ ☐ สมใจ		☐ ภายในใจ ☐ คน-คน ☐ คน-สังคม ☐ คน-พลังภายนอก		

คุณลักษณะผู้ประกอบการ 10 ประการ

☐ กล้าเสี่ยงลงทุน ☐ คิดสร้างสรรค์ ☐ การแสวงหา ☐ มองโอกาส ☐ คำนึงมิติ ☐ มีแรงจูงใจเป็นเลิศ ☐ เชื้อมั่นในตน ☐ ไม่ยึดโชค ☐ ภาวะผู้นำ ☐ สร้างเครือข่ายดี

ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ 5 ประการ

☐ เปิดรับสิ่งใหม่ ☐ วิสัยทัศน์ ☐ มุ่งมั่นเพียร ☐ ใฝ่เรียนรู้ ☐ กล้าตัดสินใจ

ที่มา: ประยุกต์จากการวิเคราะห์คุณลักษณะทางจิตวิทยาของนิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ (2551) แนวคิดลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ Abraham Harold Maslow (1943) ตามการอธิบายของพรทิพย์ สัมปัตตะวนิช (2546) แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งของกาญจนา แก้วเทพ (2553) แนวคิดคุณลักษณะผู้ประกอบการ 10 ประการของปราโมทย์ เจนการ (2523) และแนวคิดภาวะผู้นำ 5 มิติของกิติมา หงส์ศิริกาญจน์ และคณะ (2562)

ผลการวิจัย

จากเนื้อหาของซีรีส์ สงคราม สงัดวัน ทั้ง 7 ตอน พบว่าเส้นเรื่องของตัวละครเอก “สันติ” ถูกออกแบบให้สะท้อนเส้นทางการเติบโตของผู้ประกอบการสตาร์ทอัพอย่างเป็นลำดับ จากจุดเริ่มต้นของชีวิตที่ขาดความมั่นคง ถูกกดทับ และขาดการยอมรับสู่การลุกขึ้นต่อสู้กับโครงสร้างทางสังคมและธุรกิจที่ไม่เป็นธรรม ซีรีส์ถ่ายทอดพัฒนาการของตัวละครผ่านประสบการณ์ชีวิต ความขัดแย้งในหลายระดับ และการตัดสินใจที่มีต้นทุนสูง ทั้งในเชิงอารมณ์ อำนาจ และความเสี่ยงทางธุรกิจ โดยผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการศึกษากออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

1) ช่วงต้นเรื่อง (ตอนที่ 1-2) การก่อตัวจากแรงผลักดันเพื่อพิสูจน์ตนเองและได้รับการยอมรับ

ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ของซีรีส์ สงคราม สงัดวัน ประกอบสร้างตัวละคร “สันติ” ผ่านฉากสำคัญที่สะท้อนความเปราะบางทางเศรษฐกิจและความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยปูภูมิหลังของตัวละครว่าสันติเติบโตบนดอย และทำอาชีพอยู่เมืองทราย ซึ่งฉากสำคัญที่ถือเป็นหนึ่งในสาเหตุที่นำมาสู่ธุรกิจขนส่งคือฉากที่สันติไม่สามารถส่งของขวัญปีใหม่ให้แม่ได้เพราะเงินไม่พอดำเนินส่งเริ่มต้น 50 บาท ซึ่งเผยให้เห็นความขาดความมั่นคงทางการเงินและความเจ็บปวดจากการไม่

สามารถดูแลครอบครัว กระทั่งสันติสามารถต่อรองราคาขายเหมืองกับตัวแทนขายของบริษัทจีนได้สำเร็จ จนเจ้าของเหมืองเห็นความสามารถและเสนอแต่งตั้งให้เขาเป็นผู้จัดการเหมือง แต่สันติกลับเลือกขอรับเงินเดือนล่วงหน้าเป็นเงินก้อนใหญ่แทนตำแหน่งดังกล่าว เพื่อนำไปเป็นทุนต่อยอดชีวิตของตนเอง แม้ต่อมาจะเผชิญกับความเสี่ยงและความผิดหวังจากการถูกหลอกให้ซื้อคอนโดร้าง แต่เขายังไม่ยุติความพยายามในการค้นหาหนทางใหม่ เหตุการณ์เหล่านี้สะท้อนคุณลักษณะของผู้ประกอบการในหลายด้าน (อรการ พุฒิปาสนาธิช, 2550) ทั้งความสามารถในการเจรจาต่อรอง ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและการตัดสินใจด้วยตนเอง ตลอดจนความยืนหยัดไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค จนกระทั่งฉากที่สันติพบว่าค่าขนส่งในจีนต่ำกว่าในไทยอย่างมาก เริ่มต้นแค่ 25 บาท กลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้เขาตระหนักถึงระบบโลจิสติกส์ที่แตกต่าง และมองเห็นโอกาสทางธุรกิจจากปัญหาสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชวิน พนังนวงศ์ (2564) ว่าธุรกิจสตาร์ทอัพเริ่มต้นจากการมองเห็นปัญหาของคนจำนวนมาก แล้วพัฒนาแนวทางแก้ไขให้กลายเป็นรูปแบบธุรกิจที่สามารถเติบโตและขยายผลได้ นำไปสู่การขายไอเดียให้กับคนที่บังเอิญเจอบนเครื่องบิน โดยคณินยอมเหมาคอนโดของสันติเพื่อฟังไอเดียธุรกิจ จากนั้นทั้งสองคนก็ได้ตกลงและจับมือร่วมธุรกิจกัน

ภาพที่ 1 คณินขอร่วมทำธุรกิจจากไอเดียของสันติ

ความลึกซึ้งของตัวละครถูกขยายผ่านฉากความขัดแย้งในครอบครัว (กาญจนา แก้วเทพ, 2553) เมื่อสันติถูกพ่อดูถูกว่าไร้ค่าเป็นแค่ขยะ ซึ่งกลายเป็นแรงผลักดันภายในให้ต้องพิสูจน์ตนเองมากขึ้น และฉากการได้รับนาฬิกา Rolex จากภคินีสะท้อนความภาคภูมิใจและการได้รับการยอมรับจากผู้มีอำนาจ แต่ก็เกิดความขัดแย้งภายในใจว่าตนเองยังไม่สมควรจะได้รับมันจนกว่าจะสามารถโน้มน้าวให้บริษัทเงินร่วมลงทุนโดยสันติใช้วิธีการเล่าประสบการณ์ในวัยเด็กที่พบว่าซื้อเบหมีกึ่งสำเร็จรูปในตัวเมืองได้ในราคา 5 บาท ซึ่งถูกกว่าในชนบทที่ราคา 7 บาท นำมาสู่อีกหนึ่งแรงบันดาลใจในการทำธุรกิจนี้ ต่อย้ายวิสัยทัศน์ของสันติที่ต้องการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคม ทำให้บริษัทเงินร่วมลงทุนด้วยและเปิดบริษัทขนส่งในนาม Easy Express โดยจุดเปลี่ยนสำคัญอยู่ที่การถูกภคินีหักหลัง ลดสัดส่วนหุ้นอย่างไม่เป็นธรรมและให้ลูกชาย (เคน)

ขึ้นมาเป็นประธานบริหาร (CEO) แทนสันติ เหตุการณ์เหล่านี้ผลักดันให้สันติเกิดความแค้น และตัดสินใจลุกขึ้นสร้างธุรกิจของตนเองอย่างจริงจัง สะท้อนภาพแทนผู้ประกอบการที่ใช้ความเหลื่อมล้ำและความเจ็บปวดเป็นแรงขับเคลื่อน

ผลการวิเคราะห์พบว่า ภูมิหลังชีวิตที่สะท้อนความยากลำบากและการถูกกดขี่คุณค่าทำหน้าที่เป็นรากฐานสำคัญในการหล่อหลอมบุคลิก ความคิด และแรงผลักดันภายในของตัวละคร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่มองว่าอดีตมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและเส้นทางชีวิตในปัจจุบันและอนาคต (นิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ, 2551) ความต้องการของสันติในระยะนี้ปรากฏในระดับความปลอดภัยและความภาคภูมิใจในตนเอง อธิบายได้ผ่านทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow, 1943; พรทิพย์ สัมปิตตะวนิช, 2546)

ลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

แผนภาพที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการของตัวละครเอกในด้านความภาคภูมิใจ / เคารพและความต้องการความมั่นคงปลอดภัยมากที่สุด

ขณะที่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทำหน้าที่เป็นอุปสรรคที่ทดสอบเป้าหมายและขยายมิติความลึกซึ้งของตัวละคร ตามแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ (2553) กล่าวว่า ความขัดแย้งของตัวละครแบ่งออกเป็นความขัดแย้งภายในจิตใจ ความขัดแย้งระหว่างคนกับคน ความขัดแย้งระหว่างคนกับสังคม และความขัดแย้งระหว่างคนกับพลังภายนอก โดยความขัดแย้งภายในจิตใจทำให้ตัวละครเกิดความ

สับสนและนำไปสู่การตัดสินใจ และแนวคิดที่มองว่าตัวละครและเหตุการณ์เกี่ยวพันกันในการสร้างความหมายของเรื่อง (Field, 1984; อวิรุทธ์ ศิริโสภณา, 2560) ทั้งนี้ การบรรลุเป้าหมายของสันติในช่วงต้นมิได้สะท้อนความสำเร็จเชิงผลลัพธ์ทางธุรกิจ หากแต่เป็นการเคลื่อนตัวออกจากจุดเดิมไปสู่เส้นทางใหม่ภายใต้แรงผลักดันและความขัดแย้งที่เผชิญ ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของตัวละคร จากคนที่ขาดความมั่นคง

และถูกลดทอนคุณค่า สู่การตระหนักรู้ในศักยภาพและตัดสินใจ เริ่มต้นธุรกิจเอง โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ถือเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างมิติและความสมจริงให้กับตัวละคร ดังที่ อวิรุทธ์ ศิริโสภณา (2560) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของตัวละครพิจารณาจากบทละครตั้งแต่เริ่มเรื่องจนจบเรื่องว่าตัวละครมีความเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด และเปลี่ยนไปเช่นไร หรือตัวละครอาจไม่มีความเปลี่ยนแปลงเลย

2) ช่วงกลางเรื่อง (ตอนที่ 3-5) สะท้อนการขยายธุรกิจควบคู่กับความสั่นคลอนของภาวะผู้นำ

ตอนที่ 3-5 ของซีรีส์ สงคราม ส่งด่วน แสดงพัฒนาการของ “สันติ” จากผู้ประกอบการที่ขับเคลื่อนด้วยความแค้นและการพิสูจน์ตนเอง ไปสู่ผู้นำที่ต้องเผชิญแรงกดดันจากอำนาจ การแข่งขัน และผลของการตัดสินใจที่ผิดพลาด

หลังถูกฉกฉวยหักหลังและลดทอนคุณค่า สันติสูญเสียความมั่นคงทั้งด้านงานและศักดิ์ศรี ความแค้นจากความขัดแย้งระหว่างคนกับคน กลายเป็นแรงผลักดันให้เขาตัดสินใจตั้งบริษัทของตนเอง โดยสันติเริ่มต้นจากการหาทีมงานจากเครือข่ายที่มี นั่นคือ เสี่ยวหยู ซึ่งเป็นอดีตพนักงานของ Easy Express เสี่ยวหยูได้แนะนำรู่ยเจี่ยผู้ที่เก่งด้านเทคโนโลยีให้กับสันติ นำไปสู่โอกาสการโน้มน้าวรู่ยเจี่ยและการรับเสี่ยวหยูเข้าร่วมทีม โดยรู่ยเจี่ยเป็นประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคโนโลยี (CTO) และเสี่ยวหยูเป็นประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน (CFO) ขณะที่สันติเป็นประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) เมื่อเริ่มหาทีมงานที่เป็นตัวหลักได้ สันติและเสี่ยวหยูจึงเริ่มหานักลงทุน (Investor) จนพบกับออลิซ หวัง นักลงทุนชาวจีน สันติได้ใช้ทักษะการโน้มน้าวออลิซ โดยนำเสนอไอเดีย “รับพัสดุถึงหน้าบ้าน” ซึ่งถือเป็นแนวคิดที่ใหม่และยังไม่มีคนส่งเจ้าไหนทำมาก่อน เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่สันติเลือกเชื่อสัญชาตญาณ เอาชนะความไม่มั่นใจ และเปลี่ยนสถานะจากผู้ขอทุนเป็นผู้มีอำนาจต่อรองเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกการเป็นผู้ประกอบการด้านความมีนวัตกรรม ที่สอดคล้องกับ อรการ พุฒิปาสพานิช (2550) ที่กล่าวว่า บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการนั้น ประกอบไปด้วยความมีนวัตกรรม ความเป็นตัวของตัวเอง และความกล้าเสี่ยง อีกทั้ง

ยังสอดคล้องกับ ชวิน พนังนวงศ์ (2564) ที่กล่าวว่า ลักษณะของธุรกิจสตาร์ทอัพเริ่มต้นจากการมองเห็นปัญหาและพัฒนาเป็นแนวคิดทางธุรกิจที่แตกต่างจากรูปแบบเดิม ดังที่สันติสามารถทำให้ อลิซ หวัง ยอมร่วมลงทุนด้วย และเปิดตัวบริษัทในนาม Thunder Express

ซีรีส์เริ่มสะท้อนการเติบโตของสันติสู่บทบาทผู้นำเชิงวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน ฉากการต่อรองหุ่นกับออลิซ สะท้อนความต้องการด้านความเป็นเจ้าของ สอดคล้องกับแนวคิดลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ตามการอธิบายของพรทิพย์ สัมปัตตะวนิช (2546) และการปกป้องอำนาจการตัดสินใจของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ อรการ พุฒิปาสพานิช (2550) ที่กล่าวว่า ลักษณะความเป็นตัวของตัวเองของผู้ประกอบการที่ต้องการความเป็นอิสระ สามารถบริหารจัดการ และตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ขณะที่การจัดการความตึงเครียดภายในทีมที่มักเกิดปัญหาระหว่างทาง แสดงถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำ ดังที่ จุฑามาศ ศรีระชา (2565) และ ชวิน พนังนวงศ์ (2564) กล่าวว่า การสร้างวัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำนั้น คือ การวางรากฐานค่านิยมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในองค์กร และฉากสำคัญที่ทำลายตัวละครในฐานะผู้ประกอบการ คือเหตุการณ์ที่ไรเดอร์ของ Thunder ถูกคู่แข่งอย่าง Easy Express แกล้งให้ส่งพัสดุปลอมที่บ้านร้าง และถูกตีกลับจำนวนมาก สันติรับมือด้วยการคิดวิเคราะห์เพื่อใช้นวัตกรรมและความร่วมมือจากทีมงานในการแก้ไขปัญหา ซึ่งทำให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

จากนั้นตัวละครสันติเผชิญจุดพลิกผันสำคัญ เมื่อความสำเร็จและความภาคภูมิใจเริ่มถูกลบด้วยความโกรธและแรงกดดัน เมื่อ Thunder ถูกปิดสาขาและถูกคุกคามจาก Easy Express สันติตัดสินใจตอบโต้ด้วยแคมเปญ “ค่าส่ง 19 บาท” โดยขาดการไตร่ตรอง ส่งผลให้บริษัทขาดทุน ต้องลดเงินเดือนพนักงาน และเผชิญการต่อต้านภายในองค์กร ความขัดแย้งขยายจากคน-คน สู่คน-สังคม เมื่อภาพลักษณ์องค์กรถูกทำลายจากคลิปเฝ้าพัสดุปลอม และการรุกรังการตลาดของคู่แข่ง รวมไปถึงฉากที่สันติถูกคุกคามด้วยกระสุนปืนที่มีข้อความเขียนว่า “ชีวิตมีค่าแค่กระสุนนัดนี้” สะท้อนการถูกสั่นคลอนของ

ความต้องการความปลอดภัยและความภาคภูมิใจ ตามแนวคิดลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, 1943; พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช, 2546) ขณะเดียวกันทำให้ตัวละครอยู่ในภาวะ

หวาดกลัว และไร้สติ สอดคล้องกับการศึกษาของ จุฬามาศ ศรีระชา (2565) ที่กล่าวว่า ความไม่มั่นคงทางจิตใจ ส่งผลให้เกิดการลดทอนความสามารถในการรับรู้ เผชิญหน้า และแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ภาพที่ 2 Thunder เริ่มต้นค่าส่ง 19 บาท

ผลการวิเคราะห์พบว่า ในช่วงนี้สะท้อนการพัฒนาของผู้ประกอบการภายใต้แรงกดดันสูง โดยภูมิหลังชีวิตเดิมที่เต็มไปด้วยความยากจน และการถูกลดทอนคุณค่ายังคงมีอิทธิพลต่อกรอบความคิดและการตัดสินใจของตัวละคร แม้จะเข้าสู่บริบทใหม่ในฐานะผู้นำองค์กรแล้วก็ตาม ส่งผลให้ตัวละครสันติมีความลึกและความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการอธิบายของ อวีรุทธ์ ศิริโสภณา (2560) ที่กล่าวว่า ยิ่งตัวละครมี

เรื่องราวหรือความซับซ้อนมากเท่าใด ผู้ชมก็ยิ่งต้องการติดตามเรื่องราวหรือชะตาชีวิตของตัวละครนั้นมากขึ้น ความต้องการของสันติในช่วงนี้ เริ่มจากการแสวงหาความภาคภูมิใจและความ เป็นเจ้าของ ก่อนจะถดถอยกลับสู่ความต้องการด้านความปลอดภัยทั้งในเชิงกายภาพ จิตใจ และบทบาทผู้นำ อธิบายได้ผ่านลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, 1943; พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช, 2546)

ลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

แผนภาพที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการของตัวละครเอกในด้านความภาคภูมิใจ / เคารพ ความรักและความเป็นเจ้าของ และความต้องการความมั่นคงปลอดภัยมากที่สุด

ขณะเดียวกัน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นครอบคลุมทั้งระดับภายในจิตใจ ระหว่างคน และระหว่างคนกับสังคม ตามกรอบการจำแนกความขัดแย้ง ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ (2553) สรุปได้ว่าความขัดแย้งภายในจิตใจเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในใจของตัวละคร ทำให้เกิดความสับสนและนำไปสู่การตัดสินใจ ความขัดแย้งระหว่างคนกับคนเกิดจากตัวละครตั้งแต่สองตัวขึ้นไปมีปัญหาไม่ลงรอยกัน จนนำไปสู่การปะทะกันทางกายและวาจา ส่วนความขัดแย้งระหว่างคนกับสังคมเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างตัวละครกับสังคมโดยรวม ซึ่งทำหน้าที่ทดสอบบทบาทผู้นำและขยายมิติความซับซ้อนของตัวละคร ในด้านการบรรลุเป้าหมาย ผลลัพธ์ของการกระทำมิได้สะท้อนความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ หากแต่เป็นกระบวนการเรียนรู้จากความสำเร็จบางส่วนควบคู่กับความล้มเหลว ซึ่งช่วยผลักดันการพัฒนาตัวละครไปข้างหน้า และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสันติจากผู้ประกอบการที่ขับเคลื่อนด้วยความแค้นและวิสัยทัศน์ ไปสู่บุคคลที่เริ่มเผชิญความเปราะบางและการสูญเสียเหตุผลภายใต้แรงกดดันอย่างรุนแรง สอดคล้องกับแนวคิดของ นิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ (2551) ที่กล่าวว่า เอกลักษณ์ตัวละคร สะท้อนออกมาจากคุณลักษณะทางจิตวิทยา (Psychological Characteristics) เกี่ยวกับลักษณะของสภาพจิตใจ

3) ช่วงท้ายเรื่อง (ตอนที่ 6-7) การเรียนรู้ การปรับตัว และการเติบโตสู่การเป็นผู้ประกอบการ

ตอนที่ 6 และตอนที่ 7 ของซีรีส์ สงคราม ส่งด่วน แสดงการฟื้นคืนความมั่นคงทางใจและการตกผลึกเอกลักษณ์ผู้ประกอบการของ “สันติ” หลังผ่านจุดดิ่งลงของชีวิตและธุรกิจ โดยผู้วิจัยพบว่าตัวละครเริ่มเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนด้วยอารมณ์ ไปสู่การใช้สติ ประสพการณ์ และเครือข่ายความสัมพันธ์เป็นทุนสำคัญ

หลังจากสันติอยู่ในภาวะที่ถูกกดดันรอบด้าน และไม่สามารถหาทางออกได้ ก็ได้มีโอกาสเข้าร่วมการแข่งขันแคมเปญ 11.11 ของบริษัทอีคอมเมิร์ซ (Mally) โดยขนส่งเจ้าไหนที่ทำยอดขายสูงสุดจะได้เป็นพาร์تنเนอร์ 1 เดียวของ Mally ซึ่งถือเป็นโอกาสสุดท้ายที่จะกอบกู้ภาพลักษณ์บริษัท Thunder ให้กลับมา สันติจึงไปขอเงินทุนเพิ่มจากอลิซ ภายใต้เงื่อนไขที่ต้องคืนเงินทุนภายใน 6 เดือน ถ้าไม่ได้จะต้องเพิ่มหุ้นเป็น 30% ซึ่งสันติก็ไม่ยอมให้อลิซมาเอาเปรียบ สะท้อนภาวะผู้นำของผู้ประกอบการที่ยึดมั่นในตนเอง และพร้อมรับผิดชอบต่ออนาคตของพนักงานทั้งองค์กร รวมไปถึงฉากรปฏิสัย ข้อเสนอซื้อกิจการจากคณิน แม้ธุรกิจอยู่ในภาวะอ่อนแรง สะท้อนมิติความเป็นเจ้าของและการยึดมั่นในอุดมการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ อรการ พุฒิปาสพานิช (2550) กล่าวว่า ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีความเชื่อมั่นและการพึ่งพาตนเอง ความใส่ใจกับเป้าหมาย และยืนหยัดแก้ไขปัญหา ขณะเดียวกัน จุฑามาศ ศรีระชา (2565) กล่าวว่า การคำนึงถึงอนาคตของพนักงานยังสะท้อนเหตุผลเชิงจริยธรรมที่ให้ความสำคัญกับผู้อื่นและส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ขณะที่ความขัดแย้งกับเสียหยาจากความไม่ไว้วางใจด้านการเงิน ด้วยความเข้าใจผิด แสดงความเปราะบางของภาวะผู้นำ ก่อนจะคลี่คลายเมื่อสันติรับรู้ถึงการเสียสละของเสียหยาในการขายหุ้นให้กับอลิซ และนำเงินก้อนนั้นมาใช้บริหารต่อเพื่อให้บริษัทอยู่รอดและสามารถเข้าแข่งขันแคมเปญ 11.11 โดยจุดสำคัญคือการที่สันติคิดแคมเปญ “Next Day ส่งวันนี้ พรุ่งนี้ถึง” สะท้อนการกลับมาของความภาคภูมิใจ พลังสร้างสรรค์ และความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองอีกครั้ง

ภาพที่ 3 ไอเดียแคมเปญ “ส่งวันนี้ พรุ่งนี้ถึง”

ความขัดแย้งทวีความรุนแรงขึ้นในช่วงแข่งขัน 11.11 เมื่อ Thunder ถูกลอกแคมเปญ จาก Easy Express โดยหนอนภายในบริษัทที่นำไปบอกต่อ และอุปสรรคต่าง ๆ ที่มาจากคู่แข่ง โดยอุปสรรคแรกคือฉากที่สายพานคัดแยกพัสดุหยุดทำงานโดยลูกน้องของคู่แข่ง เป็นจุดที่ทำให้ความสามารถของสันติให้แสดงภาวะผู้นำสูงสุด โดยอาศัยเครือข่ายและความร่วมมือตลอดจนความไว้วางใจในศักยภาพของพนักงานและการให้อิสระในการตัดสินใจเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ที่สอดคล้องกับทฤษฎีของ พงษ์นงศ์ (2564) ที่กล่าวว่า องค์กรจะสามารถขับเคลื่อนไปได้ จำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำ ความร่วมมือร่วมใจ และสมรรถนะของบุคลากรในองค์กร สันติประกาศให้พนักงานทุกคนตามคนรู้จัก ญาติพี่น้องของตนเองมาช่วยคัดแยกพัสดุ และจะจ่ายเงินพิเศษให้ กระตุ้นให้พนักงานกระตือรือร้นตามคนมาอย่างล้นหลาม ต่อเนื่องด้วยอุปสรรคด้านการขนส่งที่มีรถไม่พอเนื่องจาก Easy Express เหมารถทุกคันไปไว้กับตัวเอง Thunder จึงต้องเพิ่มการขนส่งทางเครื่องบิน และอุบัติเหตุระหว่างที่สันติกำลังขับรถไปส่งพัสดุเพิ่มเติมก่อนเครื่องบินจะออก ก็ถูกดักชนให้รถเสียหลัก สะท้อนความขัดแย้งคน-คนในระดับบุคคลมีชีวิต แต่ก็ได้รับความช่วยเหลือจากบอม เพื่อนเก่าสันติตั้งแต่สมัยอยู่บนดอย สะท้อนคุณค่าของมิตรภาพและการช่วยเหลือผู้ที่กำลังลำบาก โดยมีได้ตั้งอยู่บนเงื่อนไขของผลประโยชน์ทางธุรกิจ สอดคล้องกับพฤติกรรมช่วยเหลือผู้ที่ลำบากตามที่จุฑามาศ ศรีระชา (2565) อธิบายว่า เป็นการ

กระทำที่มุ่งให้อีกบุคคลหนึ่งรอดพ้นจากความทุกข์ยาก รวมไปถึงถึงฉากการที่ตกลงกับเสียหยาว่าห้ามบอกเลขไฟล์ทบินกับใครก็ตาม สะท้อนความรอบคอบและความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์ ดังที่ อรรถกร พุฒิสภาพานิช (2550) กล่าวว่า โดยนำความรู้และผลจากความผิดพลาดในอดีตมาประกอบการตัดสินใจในปัจจุบัน เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในลักษณะเดิมซ้ำอีก แม้ว่าคณะจะใช้คอนเนกชันขัดขวาง Thunder โดยการให้ไปชนพัสดุจากเครื่องบินออกให้หมด แต่ได้เลขไฟล์ทบินมาผิดจึงทำให้ไม่สามารถขัดขวางได้ นำมาสู่ฉากสุดท้าย เมื่อ Thunder ชนะและได้เป็น Partner เพียงหนึ่งเดียวของบริษัท Mally สันติบรรลุทั้งความภาคภูมิใจ ความสนใจ และความเป็นเจ้าของ ไม่เพียงในเชิงธุรกิจ แต่ในฐานะผู้ประกอบการที่สามารถเอาชนะอุปสรรค ความขัดแย้ง และคำสบประมาทได้อย่างสมบูรณ์

ผลการวิเคราะห์พบว่า ภูมิหลังชีวิตเดิมที่เริ่มต้นจากศูนย์ยังคงทำหน้าที่เป็นรากฐานทางความคิด แต่ถูกผสมเข้ากับบทบาใหม่ในฐานะผู้นำองค์กรที่ได้รับการยอมรับ ความต้องการของสันติในระยะนี้ปรากฏการพัฒนาอย่างเป็นลำดับจากความต้องการด้านความปลอดภัย ไปสู่ความรักและเป็นเจ้าของ ภาคภูมิใจ และความสนใจ อธิบายได้ผ่านทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, 1943; พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช, 2546)

ลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

แผนภาพที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการของตัวละครเอกในด้านความสมบูรณ์ / สมใจ ความภาคภูมิใจ / เคารพ ความรักและความเป็นเจ้าของ และความต้องการความมั่นคงปลอดภัยมากที่สุด

ขณะเดียวกัน ความขัดแย้งที่เน้นหนักในระดับระหว่างคน ทำหน้าที่ทดสอบภาวะผู้นำในระดับสูงสุด และเปิดพื้นที่ให้ตัวละครใช้เครือข่าย ความไว้วางใจ และพลังของมนุษย์เป็นกลไกในการแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับกรอบการจำแนกความขัดแย้ง (กาญจนา แก้วเทพ, 2553) ในด้านการบรรลุเป้าหมาย ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมิได้สะท้อนเพียงความสำเร็จเชิงธุรกิจ หากแต่รวมถึงการฟื้นฟูคุณค่า ศักดิ์ศรี และตัวตนของสันติในฐานะผู้นำองค์กร ซึ่งเกิดขึ้นควบคู่กับความเสี่ยงและการเสียสละ กระบวนการทั้งหมดนี้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของ

ตัวละครจากผู้นำที่ขับเคลื่อนด้วยความกล้าเสี่ยงและพลาดพลังไปสู่ผู้ประกอบการที่ใช้บทเรียนจากความล้มเหลว ประสบการณ์และสติปัญญาในการนำพาองค์กรฝ่าวิกฤต อันสอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวว่า ตัวละครทำหน้าที่เชื่อมโยงและขับเคลื่อนเหตุการณ์ ขณะเดียวกันเหตุการณ์ก็ช่วยขยายและทำให้ตัวละครมีความเด่นชัดมากขึ้น (Field, 1984; อวิรุทธ์ ศิริโสภณา, 2560) จากผลการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้ประกอบการและภาวะผู้นำที่ปรากฏเด่นชัด ดังนี้

ตารางที่ 3 คุณลักษณะผู้ประกอบการ

คุณลักษณะผู้ประกอบการ	กล้าเสี่ยง : ตัดสินใจตั้งบริษัทจากศูนย์, ทำแคมเปญราคาต่ำ, เดิมพันอนาคตธุรกิจ
	สร้างสรรค์ : โมเดลรับพัสดุถึงบ้าน, แคมเปญ Next Day, การแก้ปัญหาเชิงระบบ
	มองโอกาส : เห็นความเหลื่อมล้ำด้านโลจิสติกส์และต้นทุนที่คนอื่นมองข้าม
	แรงผลักดันผลสำเร็จ : ต้องการพิสูจน์คุณค่าและเอาชนะข้อจำกัดชีวิต
	เชื่อมั่นในตนเอง : ยืนหยัดในไอเดีย แม้ถูกดูถูกหรือหักหลัง
	ไม่ยึดโชค : เชื่อในการลงมือทำ มากกว่าการรอจังหวะหรือความบังเอิญ

ที่มา: ปราโมทย์ เจนการ (2523)

ตารางที่ 4 ภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ	วิสัยทัศน์ : มองภาพระบบธุรกิจระยะยาว ไม่ยอมขายอุดมการณ์ให้ทุนใหญ่
	กล้าตัดสินใจ : ตัดสินใจภายใต้แรงกดดันสูงในช่วงวิกฤต 11.11
	มุ่งมั่นเพียร : ไม่ถอยแม้เผชิญการหักหลัง การข่มขู่ และความล้มเหลว
	เปิดรับสิ่งใหม่ : ปรับกลยุทธ์จากบทเรียนความผิดพลาดในอดีต
	ใฝ่เรียนรู้ : เรียนรู้จากวิกฤต อารมณ์ และการบริหารทีม

ที่มา: กิติมา หงส์ศิริกาญจน์ และคณะ (2562)

ปัจจัยด้านบวกและลบของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อการประกอบธุรกิจสตาร์ทอัพ

ภาพที่ 4 (Capture จาก Youtube) "คมสันต์ แซ่ลี" เปิดธุรกิจของตัวเอง เพราะ "ความแค้น"

ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=52XDWJsQ0qo&t=5970s>

ปัจจัยด้านบวก

ประเด็นแรกคือ “แรงผลักดันและทุนชีวิต” บทสัมภาษณ์สะท้อนการเริ่มต้นจากศูนย์ และใช้ความแค้นของตนเองเป็นแรงขับเคลื่อนให้ลุกขึ้นสร้างธุรกิจใหม่ด้วยตนเอง โดยประสบการณ์การถูกหลอกลวงและถูกลดคุณค่าไม่ได้เป็นเพียงเหตุการณ์ส่วนบุคคล แต่ทำหน้าที่เป็นทุนเชิงประสบการณ์ที่หล่อหลอมวิถีคิดและการตัดสินใจในปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดที่มองว่าอดีตมีอิทธิพลต่อการกำหนดเส้นทางชีวิตและการกระทำในเวลาต่อมา (นิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ, 2551; อวิรุทธิ์ ศิริโสภณา, 2560) ขณะเดียวกัน พัฒนาการของความต้อการสะท้อนจากการเอาตัวรอดและการรักษาความมั่นคง ไปสู่ความภาคภูมิใจและการพิสูจน์ตัวตนในฐานะผู้ก่อตั้ง ซึ่งอธิบายได้ใน

กรอบลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, 1943; พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช, 2546)

ประเด็นที่สองคือ “คุณลักษณะผู้ประกอบการและภาวะผู้นำ” บทสัมภาษณ์สะท้อนว่าคมสันต์เป็นบุคคลที่มีความกล้าเสี่ยงมีเหตุผลเมื่อได้รับโอกาสจากผู้อื่น การมองเห็นช่องทางในตลาด การตัดสินใจเร็ว และความสามารถในการรักษาและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการดำเนินธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นเจรจาต่อรอง การมองคู่แข่งเป็นตัวเร่งให้พัฒนาหรือการยืนหยัดในศักดิ์ศรีเมื่อถูกกดดันให้ขายกิจการ สอดคล้องกับคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ประกอบการ ดังที่ปราโมทย์ เจนการ (2523) กล่าวว่าคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ประกอบการมี 10 ลักษณะ โดยลักษณะที่สอดคล้องกับเหตุการณ์นี้ ได้แก่ ความกล้าเสี่ยงอย่างสมเหตุผลในแง่ของ

การลงทุน ความเชื่อมั่นในตนเอง และความเป็นผู้นำ นอกจากนี้ การกำหนดให้ผู้บริหารลงไปทำงาน Call Center เพื่อรับฟังเสียงลูกค้า และการตัดสินใจบนข้อมูลหน้างาน สอดคล้องกับ กิตติมา หงส์ศิริกาญจน์ และคณะ (2562) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ด้านการเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการมูมนานะ ด้านการเรียนรู้ และด้านการกล้าตัดสินใจของผู้ประกอบการสตาร์ทอัพ

ประเด็นที่สามคือ “กลยุทธ์และการจัดการองค์กร” จุดแข็งสำคัญคือการเลือกพาร์ทเนอร์และการจัดการวัฒนธรรมข้ามชาติ โดยสามารถดึงคนที่เหมาะสมเข้ามาเติมเต็ม เช่น รุ่ยเจี๋ย (เหว่ยเจี๋ย) และค่อย ๆ ปรับความต่างระหว่างแนวคิดเทคโนโลยีที่ซับซ้อนกับความต้องการ “ใช้งานได้ทันที” ของตลาดไทย รวมถึงกลยุทธ์การทลายราคาและโครงสร้างรายได้แบบ “ทำมาก ได้มาก” หรือรายได้พิเศษ (Incentive) ที่ทำให้พนักงานมีส่วนร่วมกับผลประกอบการบริษัท ส่งผลให้ดึงดูดแรงงานและสร้างแรงขับเคลื่อนเชิงวัฒนธรรมองค์กรได้ในระยะเร่งเติบโต อีกทั้งยังสะท้อน “สัญญาญาณการปกป้ององค์กร” ผ่านการตอบสนองในการแก้ไขปัญหา เมื่อเกิดเหตุการณ์ว่ามี การซื้อตัวบุคลากรจากองค์กรโดยฝั่งตรงข้าม ซึ่งเป็นคุณลักษณะในการบริหารความเสี่ยงเชิงปฏิบัติการภายใต้การแข่งขันสูง ดังที่ ปราโมทย์ เจนการ (2523) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ประกอบการ 10 ประการ ในด้านความสามารถในการเสาะหาและกล้าเสี่ยงที่จะดำเนินธุรกิจ ความเป็นผู้นำ และความเชื่อมั่น

ปัจจัยด้านลบ

ประเด็นแรกคือ “ความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์และแรงกดดันต่อการตัดสินใจ” บทสัมภาษณ์สะท้อนการเริ่มต้นด้วยความเสี่ยงสูงในหลายช่วง สอดคล้องกับ ปราโมทย์ เจนการ (2523) ที่กล่าวถึง แนวคิดบุคลิกการเป็นผู้ประกอบการด้านความกล้าเสี่ยง ตั้งแต่รูปแบบการคว่ำโอกาสแบบเดิมพัน ไปจนถึงสงครามราคาและโมเดลที่ต้องยอมขาดทุน ซึ่งหากโครงสร้างต้นทุนและฐานทุนไม่แข็งแรงพอ ย่อมทำให้องค์กรต้องพึ่งพาการระดมทุน และแรงสนับสนุนภายนอกอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มแรงกดดันต่อผู้ก่อตั้งในระยะยาว ขณะเดียวกัน ภายใต้กรอบความต้องการของ

มาสโลว์ (Maslow, 1943; พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช, 2546) ความกดดันให้ “อยู่รอด” อาจถึงความต้องการกลับไปสู่ระดับความปลอดภัยขั้น ๆ แม้ภายนอกจะมองว่าประสบความสำเร็จแล้วก็ตาม

ประเด็นที่สองคือ “ความไม่เท่าเทียมเชิงอำนาจและความเปราะบางเชิงโครงสร้าง” เหตุการณ์การร่วมทุนกับทุนใหญ่ที่นำไปสู่การถูกลดสัดส่วนหุ้นอย่างรุนแรง และประสบการณ์การถูกกดดันให้ขายกิจการ สะท้อนความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั้งระดับคนกับคน และคนกับสังคม รวมไปถึงโครงสร้างอุตสาหกรรมอย่างเด่นชัด ดังที่กาญจนา แก้วเทพ (2553) สรุปว่า ความขัดแย้งระหว่างคนกับคน คือ ความขัดแย้งของตัวละครตั้งแต่สองตัวละครขึ้นไปที่เกิดปัญหาไม่ลงรอยกัน อันนำไปสู่การปะทะกันทางกายและวาจา ส่วนความขัดแย้งระหว่างคนกับสังคม คือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างตัวละครกับสังคมโดยรวม อีกทั้งยังทำให้เห็นข้อจำกัดของธุรกิจที่ต้องพึ่งพาแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซเป็นหลัก โดยที่ผู้ซื้อหรือผู้ขายผ่านแพลตฟอร์มไม่มีสิทธิ์เลือกเจ้าของตนเอง ซึ่งเพิ่มความเปราะบางของสตาร์ทอัพแม้จะบริหารจัดการภายในได้ดี แต่การแข่งขันจะลดลง อาจทำให้คุณภาพการขนส่งลดตามไปด้วย

ประเด็นที่สามคือ “ต้นทุนทางใจ ภาพจำสังคม และกับดักความเสี่ยง” บทสัมภาษณ์สะท้อนแรงกดดันจากความคาดหวังของนักลงทุนและสังคมที่มองว่าผู้ก่อตั้ง “สำเร็จและร่ำรวย” ทั้งที่ธุรกิจยังขาดทุน ทำให้ความสุขส่วนตัวลดลง และต้องแบกรับความคาดหวังจากนักลงทุน นอกจากนี้ แม้ Growth mindset ดังที่ Yeager & Dweck (2020) กล่าวว่า การเติบโตทางความคิดจะส่งผลต่อการยืนระยะได้ยาวนานของบุคคล จะเป็นแรงส่งเชิงบวก แต่ก็อาจแฝง “กับดักการเสพติดความเสี่ยง” เมื่อผู้ประกอบการคุ้นชินกับการเอาชีวิตรอดและแสวงหาความท้าทายใหม่ ๆ หรือการกล้าเสี่ยง สอดคล้องกับคุณลักษณะสำคัญของผู้ประกอบการ (ปราโมทย์ เจนการ, 2523) คือ ความสามารถในการเสาะหาและกล้าเสี่ยงที่จะดำเนินธุรกิจ ผลการศึกษานี้สะท้อนอีกว่าเมื่อการกล้าเสี่ยงเพิ่มสูงจนมากเกินไป อาจไม่สอดคล้องกับจังหวะที่องค์กรต้องการเสถียรภาพ

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาเนื้อหาตลอด 7 ตอนของซีรีส์ สงคราม สง่วน ผู้วิจัยพบว่า การประกอบสร้างเอกลักษณ์ตัวละคร ผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพ “สันติ” รวบรวมเรื่องราว ประสบการณ์ รวมถึงบริบททางสังคมและธุรกิจ สะท้อนความเป็นตัวตนของการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งมิติความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ มิติภูมิหลัง มิติความขัดแย้ง มิติการบรรลุเป้าหมาย และมิติการเปลี่ยนแปลงของตัวละคร ซึ่งมิติเหล่านี้เป็นปัจจัยในการประกอบสร้างตัวละคร ที่สะท้อนลักษณะของผู้ประกอบการและภาวะผู้นำของสันติที่พัฒนาการมาจากเด็กหนุ่มธรรมดาบนดอยสู่ผู้ประกอบการหน้าใหม่ โดยสามารถแยกประเด็นในการอภิปรายผลได้ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความเปราะบางทางจิตใจ และความลำบากกระตุ้นให้พิสูจน์ตัวเอง จะเห็นว่าสภาพวัยเด็กที่เต็มไปด้วยความยากจน การถูกกดขี่ และคำดูถูกจากพ่อ ได้ก่อให้เกิดบาดแผลภายในใจที่ผลักดันให้สันติมุ่งหาทางออกจากสภาพชีวิตเดิมของตนเอง ผู้วิจัยมองว่าจากเหล่านี้ ทำหน้าที่อธิบายภูมิหลังและแรงผลักดันของตัวละครตามแนวคิดของนิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ (2551) ที่ระบุว่า “อดีตของตัวละครเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและการตัดสินใจในปัจจุบัน” และผู้วิจัยพบว่าประเด็นนี้ขัดแย้งกับสิ่งที่รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม (2548) กล่าวไว้ว่าความต้องการเป็นแรงผลักดันพื้นฐานที่อยู่ภายในจิตใจ เมื่อบุคคลสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานได้แล้ว ก็จะมุ่งไปสู่ความต้องการที่สูงขึ้น โดยจากภูมิหลังสันติที่โดนดูถูก และเมื่อเข้าสู่สนามธุรกิจ ก็ยังถูกหักหลัง ยิ่งกระตุ้นให้สันติมีแรงผลักดันมากขึ้นโดยริเริ่มธุรกิจใหม่ด้วยตนเอง ซึ่งขัดแย้งเนื่องจากสันติไม่ได้บรรลุความต้องการในเบื้องต้น และการที่ไม่สำเร็จในครั้งนี้กลับกระตุ้นให้สันติมีแรงผลักดันในตัวเองยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ 2 คอนเนกชันที่ดี คือแรงสนับสนุนที่สำคัญในการประกอบธุรกิจ โดยความสัมพันธ์ที่เป็นบวก เช่น เสี่ยวหุย รุ่ยเจีย บอม และพนักงาน Thunder ที่ยืนหยัดเคียงข้างสันติในยามวิกฤต ทำให้เห็นว่าการเติบโตของผู้ประกอบการ

ไม่ได้เกิดจากความสามารถเฉพาะตัวเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยทุนทางสังคมที่ช่วยส่งเสริมให้ตัวละครก้าวผ่านอุปสรรค ซึ่งเชื่อมโยงกับแนวคิดของลักขณา ชาญ (2566) เรื่ององค์ประกอบของบุคลิกภาพภายในที่สะท้อนผ่านความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น อีกทั้งยังสัมพันธ์กับลำดับขั้นของมาสโลว์ในระดับความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช (2546) ที่ช่วยเติมเต็มความรู้สึกบกพร่องด้านอารมณ์ของตัวละคร สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนนี้ ยังสอดคล้องกับบทบาทผู้ประกอบการที่ปราโมทย์ เจนการ (2523) ระบุว่าผู้ประกอบการที่ดีต้องสามารถสร้างและรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อเสริมความมั่นคงของธุรกิจ

ประเด็นที่ 3 บทเรียนของการถูก “หักหลัง” สร้างเกราะป้องกัน จากเหตุการณ์การทรยศในระดับองค์กร ไปจนถึงระดับโครงสร้างธุรกิจ เช่น การถูกลดหุ้น การมีหนอนในบริษัท ปรากฏการณ์เหล่านี้สามารถอธิบายได้ผ่านประเภทของความขัดแย้งตามที่กาญจนา แก้วเทพ (2553) สรุปลงไว้ ได้แก่ ความขัดแย้งภายในใจ คนกับคน คนกับสังคม และคนกับพลังภายนอก ซึ่งสันติเผชิญกับความขัดแย้งคนกับคนมากที่สุด เหตุการณ์หักหลังเหล่านี้ทำให้สันติค่อย ๆ เปลี่ยนจากการ “ไวใจโดยสัญชาตญาณ” ไปสู่การบริหารความเสี่ยงบนพื้นฐานประสบการณ์ ซึ่งสะท้อนสิ่งที่ชูศักดิ์ จงธนะพิพัฒน์ (2542) อธิบายว่าผู้ประกอบการต้องยอมรับความเสี่ยงและเรียนรู้จากผลของการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับแนวคิดของจินตนา บุญงการ (2542) ที่ระบุว่าประสบการณ์จริง โดยเฉพาะประสบการณ์ที่ยากลำบากคือปัจจัยที่ทำให้ผู้ประกอบการเติบโต

ประเด็นที่ 4 การสร้างธุรกิจไม่ใช่เพียงการแสวงหากำไร แต่คือการแก้ปัญหาสังคม สันติถูกวางให้เป็นผู้ประกอบการที่มีเป้าหมายทางจิตวิญญาณและสังคม เช่น การทำให้คนชนบทเข้าถึงบริการขนส่งอย่างเท่าเทียม การออกแบบบริการรับพัสดุถึงหน้าบ้าน หรือการท้าแข่งกับทีมขายเพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงผลักดันในการทำงานและสร้างยอดขาย เป็นการสะท้อนผ่านการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่ให้ความสำคัญกับการลดช่องว่างระหว่างเมืองกับชนบท พฤติกรรมและการตัดสินใจเหล่านี้สะท้อนมุมมองของผู้ประกอบการในฐานะผู้มองเห็น

ปัญหาทางสังคมเป็นโอกาสในการสร้างคุณค่าทางธุรกิจใหม่ โดยการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของธุรกิจจึงไม่ได้วัดจากตัวเลขผลกำไรเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการสร้างคุณค่าเทียมในการเข้าถึงบริการและการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คนในสังคม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมหรือบุคลากรผ่านการเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมกับผลประโยชน์ของบริษัท ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Daft (2008) ที่อธิบายว่าการปรับตัวขององค์กรครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ผลผลิตและบริการ โครงสร้างและระบบ รวมถึงวัฒนธรรมหรือบุคลากร โดยการเปลี่ยนแปลงแต่ละด้านย่อมส่งผลเชื่อมโยงถึงกัน

ประเด็นที่ 5 วิฤตคือจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้สันติกลายเป็นผู้นำที่รอบคอบขึ้น สันติเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญจากวิฤต สะท้อนกระบวนการ “การเปลี่ยนแปลงของตัวละคร” ของอริวิรุทธิ์ ศิริโสภณา (2560) อย่างชัดเจน การตัดสินใจแบบใช้อารมณ์ในแคมเปญ 19 บาท จนสร้างความเสียหายต่อองค์กร การประท้วง และการต้องเจรจากับนักลงทุน ล้วนเป็นบททดสอบที่ทำให้สันติต้องลดความดีใจและเริ่มใช้เหตุผลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจินตนา บุญบังการ (2542) ที่ระบุว่าผู้ประกอบการเติบโตจากการเผชิญปัญหาในสถานการณ์จริง การฟังทีมงาน การประเมินความเสี่ยง และการหันมาบริหารองค์กรอย่างเป็นระบบ

เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านบวกและด้านลบของตัวละครเอก “สันติ” ในซีรีส์ สงคราม ส่งด่วน ร่วมกับกรณีผู้ประกอบการอย่างคมสันต์ ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการประกอบธุรกิจสตาร์ทอัพประกอบด้วย ความสามารถในการมองเห็นโอกาสท่ามกลางข้อจำกัด ความกล้าเสี่ยงในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ การเลือกพาร์ทเนอร์ที่สามารถเติมเต็มจุดอ่อนขององค์กร การสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบ “ทำมาก ได้มาก” ที่ผูกแรงจูงใจของพนักงานเข้ากับผลลัพธ์ของธุรกิจ และภาวะผู้นำที่ลงมือสัมผัสการทำงานหน้างาน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบคุณลักษณะผู้ประกอบการและภาวะผู้นำสตาร์ทอัพที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ ความมุ่งมั่น ความเชื่อมั่นในตนเอง และวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนองค์กร ขณะเดียวกัน ปัจจัยด้านลบที่ปรากฏทั้ง

ในตัวละครและผู้ประกอบการจริง ได้แก่ ระดับความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ที่สูงจากสงครามราคาและการยอมขาดทุนในระยะยาว การพึ่งพากลยุทธ์และทุนภายนอก ความไม่เท่าเทียมเชิงอำนาจในการร่วมทุน การผูกขาดของแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ การถูกลดสัดส่วนหุ้น การลอกเลียนแบบโมเดลธุรกิจ และการถูกดึงบุคลากรสำคัญ ซึ่งสะท้อน “ความเปราะบางเชิงโครงสร้าง” ของธุรกิจสตาร์ทอัพที่ผู้ประกอบการไม่สามารถควบคุมได้ทั้งหมด ประเด็นดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จของผู้ประกอบการมีได้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะส่วนบุคคลหรือภาวะผู้นำเพียงอย่างเดียว หากแต่ถูกกำหนดจากบริบทเชิงอำนาจ โครงสร้างการแข่งขัน และระบบทางธุรกิจ

ผู้วิจัยเห็นว่าสตาร์ทอัพในบริบทไทยดำเนินอยู่ภายใต้แรงผลักดันบุคคล ควบคู่กับความไม่สมดุลเชิงอำนาจในระบบธุรกิจ เส้นทางการเป็นผู้ประกอบการของสันติจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้จากความล้มเหลว การถูกกดทับ และการตัดสินใจ ความอยู่รอดของธุรกิจไม่ได้ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์หรือเงินทุนเพียงอย่างเดียว แต่พึ่งพาการปรับตัวของผู้ประกอบการทุนทางสังคม วัฒนธรรมองค์กร ความไว้วางใจ และเครือข่ายความสัมพันธ์ในยามวิฤต ซึ่งทำให้ซีรีส์ สงคราม ส่งด่วน ทำหน้าที่สะท้อน “ความจริง” ของสตาร์ทอัพ มากกว่าภาพความสำเร็จปลายทาง และชี้ให้เห็นการเปลี่ยนผ่านของสันติจากผู้ดีนรสู่ผู้นำที่ต้องรับผิดชอบต่อทั้งองค์กรและบริบทสังคม และท้ายที่สุดซีรีส์นี้ยังสะท้อนให้เห็นมุมมองและเกิดคำถามที่ว่า “ความสำเร็จ” ของตัวบุคคลหรือธุรกิจสตาร์ทอัพ วัดกันที่จุดใด โดยผู้วิจัยเห็นว่าการประสบความสำเร็จไม่ได้วัดจากการระดมทุนได้ การขยายกิจการ หรือผลกำไรเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับช่วงเวลา ณ ขณะนั้น โดยในบางช่วงความสำเร็จอาจหมายถึงการอยู่รอดหรือมีนักลงทุนสนับสนุน ขณะที่ในช่วงอาจเป็นการรักษาทีมงาน องค์กร และคุณค่าที่ธุรกิจยึดถือไว้ได้ ภายใต้แรงกดดันจากตลาดและโครงสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจ ดังนั้น “ความสำเร็จ” มักไม่ตายตัว และไม่มีตัวกำหนด เนื่องจากนิยามของคำว่า “ความสำเร็จ” ของแต่ละคนนั้นไม่เหมือนกัน และที่สำคัญภายใต้ความยากลำบาก การแข่งขัน ขวากหนาม หลุมพราง ความล้มเหลว การหลอกลวง

สู่ความสำเร็จในการสร้างอาณาจักรของธุรกิจหมิ่นล้านนั้น ก็ยังเอื้อประโยชน์ไม่เพียงแต่เจ้าของกิจการ นักลงทุน และพนักงานขององค์กรแต่เพียงเท่านั้น แต่การลุกขึ้นมาเป็นผู้ประกอบการนั้นยังเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างอาชีพในระบบนิเวศ (Ecosystem) ของธุรกิจที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่ส่งผลกระทบต่อภาพใหญ่ของสังคมและขับเคลื่อนเศรษฐกิจอีกด้วย นอกจากนั้น ผลการศึกษาช่วยเติมเต็มช่องว่างทางความรู้ที่ว่างอยู่ที่มีนัยสำคัญอันเอื้อประโยชน์ทางด้านสาระบันเทิงต่อผู้ชมในวงกว้าง และยังเอื้อประโยชน์ในการเป็นกรณีศึกษาของผู้ประกอบการ หรือ ผู้ที่คิด หรือ กำลังจะเป็นผู้ประกอบการได้เรียนรู้เป็นแนวทางของตนเองได้อีกด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษากการประกอบสร้างตัวละครผู้ประกอบการสาร์ทอปในบริบทของประเทศไทย เป็นแนวคิดชื่อ “การประกอบสร้างตัวละครด้วยเทคนิคการสื่อสารแบบสาเหตุและผลลัพธ์ (Character Construction via Cause and Effect Communication Technique)” ได้ ดังนี้

สาเหตุ (Causes): การใช้ภูมิหลังจากผู้ประกอบการสาร์ทอปที่มีชื่อเสียงและเป็นบุคคลมีอยู่จริงในประเทศไทย

1) นำเสนอข้อมูลด้านประชากรศาสตร์: การเกิดเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยที่ยากไร้และขาดโอกาสทางการศึกษาในระบบ

2) นำเสนอวิถีชีวิต: การมีวิถีชีวิตที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ใช้แรงงานหาเลี้ยงแม่ น้องชายและตนเอง

3) นำเสนอทักษะพิเศษของตัวละคร: การสังเกตเห็นการต่อรองในการดำเนินธุรกิจของเจ้าของกิจการที่ตนเองเคยใช้แรงงานเพื่อรายได้

4) นำเสนอเหตุการณ์สำคัญที่ตัวละครต้องเผชิญบนเส้นทางการผู้ประกอบการสาร์ทอป:

- การสูญเสียการครอบครองธุรกิจด้วยเล่ห์กลทางธุรกิจและอำนาจทุนที่ไม่ผิดกฎหมายแต่ขัดต่อจริยธรรม

- การเผชิญต่อความเสี่ยงทางด้านระบบเทคโนโลยีหลังบ้านของธุรกิจ

- ความไม่ซื่อสัตย์และการทรยศหักหลังของบุคลากรที่เกิดจากการดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของตนเอง

ผลลัพธ์ (Effects): เกิดขึ้นจากข้อเท็จจริงตามคุณลักษณะของผู้ประกอบการสาร์ทอปที่มีชื่อเสียงและเป็นบุคคลที่มีอยู่จริงในประเทศไทย

1) การนำเสนอข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ส่งผลให้มีทักษะทางด้านภาษาจีนกลาง

2) การนำเสนอวิถีชีวิตการส่งผลให้มีความอดทน มีความพยายามสูง มีการดำเนินชีวิตที่ประหยัดและซื่อสัตย์

3) การนำเสนอทักษะพิเศษของตัวละครส่งผลให้ตัวละครผู้ประกอบการสาร์ทอปมีปฏิภาณไหวพริบดีดี สามารถเล็งเห็นโอกาสทางธุรกิจและมีความสามารถในการสื่อสารต่อรองธุรกิจได้เป็นอย่างดี

4) การนำเสนอเหตุการณ์สำคัญที่ตัวละครต้องเผชิญบนเส้นทางการผู้ประกอบการสาร์ทอปส่งผลต่อเจตคติ วิสัยทัศน์ คุณธรรมจริยธรรม ความอดทน และการมีภาวะผู้นำสูงที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญของตัวละครผู้ประกอบการสาร์ทอปบนเส้นทางการริเริ่มและดำเนินธุรกิจ

ด้วยข้อค้นพบนี้ ถือว่าผู้วิจัยได้เติมเต็มช่องว่างทางความรู้ที่ว่างอยู่ที่มีนัยสำคัญอันเอื้อประโยชน์ทางด้านสาระบันเทิงต่อผู้ชมในวงกว้าง และยังเอื้อประโยชน์ในการเป็นกรณีศึกษาของผู้ประกอบการ หรือ ผู้ที่คิด หรือ กำลังจะเป็นผู้ประกอบการได้เรียนรู้เป็นแนวทางของตนเองได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต

การศึกษาวิจัยในอนาคต ควรขยายขอบเขตการเปรียบเทียบตัวละครผู้ประกอบการในสื่อประเภทเดียวกันและต่างประเภท เช่น ซีรีส์ ภาพยนตร์ สารคดี หรืออื่น ๆ เพื่อทำความเข้าใจว่าการประกอบสร้างภาพแทนผู้ประกอบการแตกต่างกันอย่างไรตามรูปแบบสื่อ นอกจากนี้ ควรศึกษาการรับรู้ของผู้ชมต่อภาพแทนผู้ประกอบการ รวมถึงแรงบันดาลใจทัศนคติ หรือความเข้าใจที่เกิดขึ้นหลังการรับชม เพื่อสะท้อนอิทธิพลของสื่อต่อสังคมในมิติที่กว้างขึ้น อีกทั้งควรศึกษานิยามแห่งความสำเร็จของผู้ประกอบการในบริบทสาร์ทอปและธุรกิจรูปแบบอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบว่าความสำเร็จอาจไม่ได้

หมายถึงเพียงการเติบโตทางธุรกิจ แต่รวมถึงความยั่งยืน คุณค่า
ต่อสังคม และคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบการด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับอุตสาหกรรมซีรีสเกี่ยวกับ ผู้ประกอบการ

ผู้ผลิตซีรีสควรให้ความสำคัญกับการนำเสนอเรื่องราว
ผู้ประกอบการที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง สะท้อนความเปราะบาง
ความเหลื่อมล้ำ และแรงกดดันที่ต้องเผชิญ เพราะจะช่วยเพิ่ม
ความสมจริงและทำให้เนื้อหาที่มีตัวตนติดตามมากขึ้น นอกจากนี้

ควรนำเสนอเส้นทางธุรกิจที่เต็มไปด้วยอุปสรรค ความผิดพลาด
และความล้มเหลว ควบคู่กับความสำเร็จ เพื่อหลีกเลี่ยงภาพจำ
แบบสูตรสำเร็จที่ผู้ชมคาดเดาได้ง่าย อีกทั้งควรสร้างเรื่องเล่าที่เปิด
โอกาสให้ผู้ชมเชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิตของตัวเอง สามารถ
เรียนรู้แนวทางการคิด วิธีแก้ปัญหา และการเติบโตจากความ
ล้มเหลว ซึ่งจะทำให้ซีรีสมีคุณค่ามากกว่าความบันเทิงเพียงอย่าง
เดียว

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. (2553). *แนวพินิจใหม่ในสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์.
- กิตติมา หงส์ศิริกาญจน์, ยุวดี ณ ระนอง, ศิริวรรณ ดันตริจนาวงศ์, และเจตนาศิลป์ อุโนโสภา. (2562). คุณลักษณะของทีมงานของ
ผู้ประกอบการสตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จในประเทศไทย. *RMUTT Global Business and Economics Review*, 14(2),
57–68.
- จินตนา บุญบงการ. (2542). สำนวนผลงานวิจัยด้านการประกอบธุรกิจขนาดเล็ก ผู้กำหนดอนาคตของบัณฑิต. *จุฬาลงกรณ์ ธุรกิจปริทัศน์*
21(79), 12-25
- จุฬามาศ ศรีระชา. (2565). *การศึกษาจริยธรรมและลักษณะวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจอมโจร* [สารนิพนธ์
ปริญญา นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาลัษณบุรีพา]. คลังปัญญามหาวิทยาลัยบุรีพา. [http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dc/
exm/2565/61930034.pdf](http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dc/exm/2565/61930034.pdf)
- ชวิน พนังนวงศ์. (2564). *จากสตาร์ทอัพสู่ยูนิคอร์น: ศึกษากรณีการปรับตัวด้านกลยุทธ์การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ของบริษัท แฟลช
เอ็กซ์เพรส จำกัด* [สารนิพนธ์ปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. Chula
ETD. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/5370>
- ชูศักดิ์ จงชนะพิพัฒน์. (2542). *เจ้าของกิจการ*. กรุงเทพฯ: แมคโคร-ฮิล อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนลอินเทอร์เน็ตโพสโริงค์.
- ธวัช ปุณณทก. (2527). *แนวทางการศึกษารวมการปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ. (2551). *คิดและเขียนให้เป็นบทภาพยนตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตะวันออก.
- บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด. (ม.ป.ป.). *ความเป็นมาไปรษณีย์ไทย*. [https://www.thailandpost.co.th/un/article_list_with_detail/
aboutus/85](https://www.thailandpost.co.th/un/article_list_with_detail/aboutus/85)
- บริษัท อาร์เอส จำกัด (มหาชน). (2564, 29 กันยายน). *เทรนด์ e-commerce โตสวนกระแสในช่วง COVID-19*. [https://ir.rs.co.th/
en/updates/ir-sharing/466/เทรนด์-e-commerce-โตสวนกระแสในช่วง-covid-19](https://ir.rs.co.th/en/updates/ir-sharing/466/เทรนด์-e-commerce-โตสวนกระแสในช่วง-covid-19)

- ปราโมทย์ เจนการ. (2523). *การศึกษาอบรมกับความเป็นผู้ประกอบการ* [ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช. (2546). *แรงจูงใจกับโฆษณา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รักสานต์ วิวัฒน์สินอุดม. (2548). *บันทึกสะกดหนัง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อาทิตย์สนิทจันทร์.
- ลักขณา ชาญ. (2566). *ตัวละครเอกในนวนิยายกึ่งพหุร่วมสมัยของนักประพันธ์ไทย: กลวิธีการประกอบสร้างและปฏิสัมพันธ์กับบริบทสังคม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สายทิพย์ นุกูลกิจ. (2543). *วรรณกรรมไทยปัจจุบัน (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- อรการ พุฒิสภาณิช. (2550). *บุคลิกภาพทางอารมณ์ บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความชำนาญ และความสำเร็จในการประกอบกิจการของผู้ประกอบการธุรกิจอาหารแช่แข็งกลุ่มผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อวิรุทธ์ ศิริโสภณา. (2560). *การประกอบสร้างความหมายของผู้หญิงที่ถ่ายทอดผ่านตัวละครหญิงในละครโทรทัศน์ไทยยุคนิยม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. Chula ETD. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/2006>
- หอสมุดรัฐสภา. (2565). *มาตรการปิดเมือง (Lockdown) กับการควบคุมโรคโควิด 19 ในประเทศไทย*. <https://library.parliament.go.th/th/radioscript-rr2565-jan3>
- CK Cheong. (2568, 27 สิงหาคม) "คมสันต์ แซ่ลี" เปิดธุรกิจของตัวเอง เพราะ "ความแค้น" | Podcast with CK Ep.38 [วิดีโอ]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=52XDWJsQ0qo>
- The Standard. (2568, 1 กุมภาพันธ์). *สงคราม สงคราม ยังแรงไม่หยุด ครองอันดับ 4 ซีรีส์ต่างประเทศยอดชมสูงสุดทั่วโลก 2 ลับดาห์ซ้อนบน Netflix*. <https://thestandard.co/mad-unicom-netflix-global-top-4/>
- Techsaue. (2564, 15 มิถุนายน). *รู้จักกับ Unicom ในวงการสตาร์ทอัพ พร้อมทิศทางการเกิด Unicom ในไทย*. <https://techsaue.co/tech-and-biz/what-is-unicom>

ภาษาอังกฤษ

- Aulet, B. (2013). *Disciplined Entrepreneurship: 24 Steps to a Successful Startup*: Wiley.
- Field, S. (1984). *The Screen-writer's Workbook*. New York: Dell Publishing.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396.
- McLuhan, M. (1964). *Understanding Media: The Extensions of Man*. McGraw-Hill
- Daft, R. L. (2008). *Organization theory and design (10th ed.)*. South-Western Cengage Learning.
- Yeager, D. S., & Dweck, C. S. (2020). Mindsets that promote resilience: When students believe that personal characteristics can be developed. *Educational Psychologist*, 55(3), 127–141.